პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

1980 წელი
კვირა
21 სექტემბერი
№ 218 (17861)
ფასი 2 კაპ.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს მოწვევის შესახებ

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მეათე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს მეოთხე სესია მოწვეულ იქნეს 1980 წლის 22 ოქტომბერს ქალაქ მოსკოვში.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე
ლ. ბრეჟნევი,

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი
მ. გიორგაძე,

მოსკოვი, კრემლი. 1980 წლის 20 სექტემბერი.

გულითადი მისალმება

საკდესის ცნობა

„სალუტ-6“ — „სოიუზ-37“ — „სოიუზ-38“ ორბიტული სამეცნიერო-კვლევითი კომპლექსის საერთაშორისო ეკიპაჟს, კოსმონავტებს

პოპოვს, რიუმინს, რომანენკოსა და ჯამაიო მენდესს

ძვირფასო ამხანაგებო!

გულითადად გილოცავთ ორბიტულ სამეცნიერო სადგურში მუშაობის დაწყებას ახალი საერთაშორისო ეკიპაჟის — საბჭოთა კავშირისა და ეკიპაჟის შემადგენლობაში.

დავალება, რომელიც თქვენ, საბჭოთა კავშირისა და კუბის რესპუბლიკის კოსმონავტებს დაგეკისრათ შესასრულებლად, მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს კოსმოსური სივრცის შესწავლა-ათვისებაში, რაც სოციალისტური თანამეგობრობის ქვეყნები ახორციელებენ მშვიდობიანი მიზნით „ინტერკოსმოსის“ პროგრამის შესაბამისად.

კოსმოსში თქვენი მუშაობის შედეგები დიდ წვლილს შეტანს მეცნიერებისა და ტექნიკის პროგრესს, ხელს შეუწყობს სსრ კავშირსა და კუბაში, ყველა მომავ სოციალისტურ ქვეყანაში სახალხო-სამეურნეო მოცანების გადაწყვეტას. ეს არის დიდი პრაქტიკული აზრი იმ ერთობლივი კვლევის სერიისა, რომელსაც უკვე მესამე წელია წარმატებით ახორციელებენ საერთაშორისო ეკიპაჟები „სალუტ-6“ სადგურის კოსმოსურ ლაბორატორიაში.

თქვენი ფრენა, ძვირფასო ამხანაგებო, ეს ახალი წვლილია საბჭოთა კავშირ-კუბის მეგობრობის განმტკიცებაში. ეს არის სოლიდარობის ბიდი, რომელიც საბჭოთა კავშირისა და რევოლუციური კუბის ალსებმა გადეს ზღვებსა და ოკეანეებზე. საბჭოთა ადამიანები და კუბელები ახლა კიდევ უფრო მეტად გრძნობენ ერთმანეთის მხარს, ძმობასა და პროლეტარული ინტერნაციონალიზმის დიად ძალას.

საბჭოთა კავშირი და კუბა — დასავლეთ ნახევარსფეროს პირველი სოციალისტური სახელმწიფო — ყველა შომმე სოციალისტურ ქვეყანასთან ერთად უდიდეს მეცადინეობას ახმარენ იმას, რომ დაიცვან მშვიდობა, შეინარჩუნონ და გაალრმაონ დაძაბულობის შენელება, თანამიმდევრულად იღვწიან ყველა ხალხის დამოუკიდებლობის დამკვიდრებისათვის.

დარწმუნებული ვართ, რომ განაგრძობთ სოციალისტური ქვეყნების საერთაშორისო ეკიპაჟების სახელოვან ტრადიციებს და ღირსეულად ასრულებთ დიდ ნდობას.

გისურვებთ, ძვირფასო ამხანაგებო პოპოვ, რიუმინ, რომანენკო, ჯამაიო მენდეს, წარმატებით შეგესრულებინოთ ფრენის პროგრამა და მშვიდობით დაბრუნებულიყოთ მშობლიურ დედამიწაზე.

ლ. ბრეჟნევი — ფ. კასტრო რუსი

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გენერალურ მდივანს, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს ამხანაგ

ლეონიდ ილიას ძე ბრეჟნევს

კუბის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივანს, კუბის რესპუბლიკის სახელმწიფო საბჭოსა და მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს ამხანაგ

ფიდელ კასტრო რუსს

„სალუტ-6“ — „სოიუზ-37“ — „სოიუზ-38“ ორბიტული სამეცნიერო-კვლევითი კომპლექსიდან მოგახსენებთ, ძვირფასო ამხანაგო ლეონიდ ილიას ძე ბრეჟნევ და ფიდელ კასტრო რუს, რომ საბჭოთა კავშირ-კუბის საერთაშორისო ეკიპაჟი შეუდგა მეცნიერულ-ტექნიკური და სამედიცინო-ბიოლოგიური გამოკვლევების და ექსპერიმენტების დადგენილი პროგრამის შესრულებას.

ორბიტული კომპლექსის საბორტო სისტემები ნორმალურად მუშაობს. ეკიპაჟის ყველა წევრი თავს კარგად გრძნობს.

მთელ ძალ-ღონეს და გამოცდილებას მოვახმართ იმას, რომ წარმატებით შევასრულოთ ფრენის დასახული პროგრამა.

გაუმარჯოს საბჭოთა კავშირისა და კუბის რესპუბლიკის, სოციალისტური თანამეგობრობის ყველა ქვეყნის ხალხთა ძმურ მეგობრობასა და თანამშრომლობას!

ძვირფასო ლეონიდ ილიას ძე ბრეჟნევ და ფიდელ კასტრო რუს!

მხურვალე მადლობას მოგახსენებთ გულითადი მოლოცვისა და კეთილი სურვილებისათვის. აღვუთქვამთ ჩვენი ქვეყნების პარტიულ და სახელმწიფო ხელმძღვანელობას და პირადად თქვენ, რომ ჩვენ, ორბიტული სამეცნიერო-კვლევითი კომპლექსის საერთაშორისო ეკიპაჟის წევრები, ძალ-ღონეს არ დავიშურებთ დაკისრებული პასუხსაგები დავალების წარმატებით შესრულებისათვის.

გაუმარჯოს სოციალიზმის ქვეყნების ხალხთა ძმურ მეგობრობას!

გაუმარჯოს სოციალისტურ ინტერნაციონალიზმს!

„სალუტ-6“ — „სოიუზ-37“ — „სოიუზ-38“ ორბიტული კოსმოსური ეკიპაჟი
ლ. პოპოვი, ი. რომანენკო,
ვ. რიუმინი, ა. ჯამაიო მენდესი.

საერთაშორისო ეკიპაჟი მუშაობს

„სალუტ-6“—„სოიუზ-37“ — „სოიუზ-38“ ორბიტულ კომპლექსში

1980 წლის 19 სექტემბერს 23 საათსა და 49 წუთზე მოსკოვის დროით „სოიუზ-38“ კოსმოსური ხომალდი, რომელსაც პილოტობს საერთაშორისო ეკიპაჟი — ხომალდის მეთაური, საბჭოთა კავშირის გმირი, სსრ კავშირის კოსმონავტი მფრინავი იური რომანენკო და კოსმონავტი მკვლევარი, კუბის რესპუბლიკის მოქალაქე არნალდო ტამაიო მენდესი, შეუპირაპირდა „სალუტ-6“—„სოიუზ-37“ ორბიტულ კომპლექსს.

შეპირაპირებისა და შესაპირაპირებელი კვანძის ჰერმეტულობის შემოწმების შემდეგ კოსმონავტები რომანენკო და ტამაიო მენდესი გადავიდნენ „სალუტ-6“ სადგურში. „სალუტ-6“ — „სოიუზ-37“ —„სოიუზ-38“ სამეცნიერო-კვლევითს კომპლექსში კვლავ მუშაობს საერთაშორისო ეკიპაჟი. საბჭოთა კოსმონავტები ამხანაგები პოპოვი, რიუმინი, რომანენკო და კუბის რესპუბლიკის მოქალაქე ტამაიო მენდესი დედამიწისირგვლივ ორბიტაზე შეუდგნენ ერთობლივ კვლევას სოციალისტური ქვეყნების მეცნიერებისა და სახალხო მეურნეობის ინტერესებისათვის.

„ინტერკოსმოსის“ პროგრამის შესაბამისად მოწყობილი მეშვიდე პილოტირებული ფრენის დროს საერთაშორისო ეკიპაჟი შეასრულებს საბჭოთა კავშირისა და კუბის რესპუბლიკის სპეციალისტების მიერ შემუშავებულ გამოკვლევებსა და ექსპერიმენტებს. შვიდი დღის მანძილზე კოსმონავტები განახორციელებენ დედამიწის ზედაპირის დაკვირვებასა და ფოტოგრაფირებას ბუნებრივი რესურსების კვლევისა და გარემოს შესწავლის მიზნით, განახორციელებენ ექსპერიმენტებს კოსმოსურ მასალათმცოდნეობაში და მოახდენენ სამედიცინო-ბიოლოგიურ შემოწმებას. ეკიპაჟი განაგრძობს აგრეთვე ექსპერიმენტებს, რომლებიც „სალუტ-6“ სადგურში დაიწყეს წინა საერთაშორისო ეკიპაჟებმა.

ორბიტული სამეცნიერო-კვლევითი კომპლექსის საბორტო სისტემები ნორმალურად მუშაობს.

კოსმონავტები ამხანაგები პოპოვი, რიუმინი, რომანენკო და ტამაიო მენდესი თავს კარგად გრძნობენ.

არის 212.095 ტონა ყურძენი!

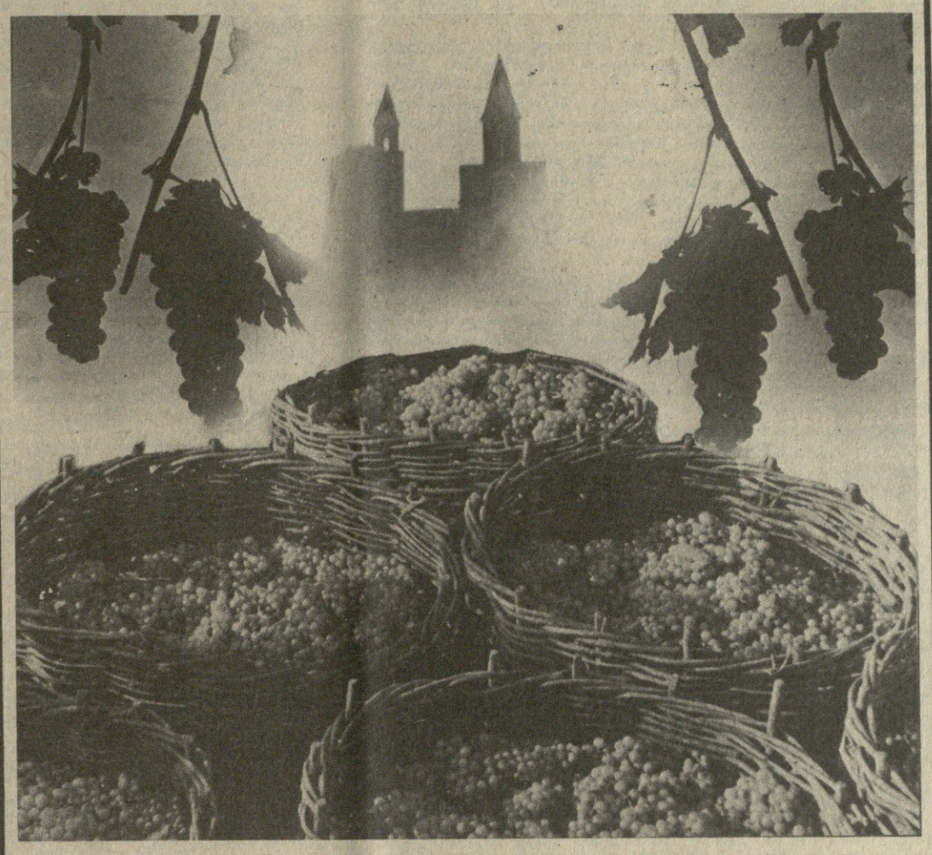

გრეიფლთა ზვრების ბარაქა

ს. კილაძის ფოტო.

მძლავრობს რთველი, ხარობს მევენახე

აბა ვინ იფიქრებდა თუნდაც ორიოდე წლის წინათ, რომ 1980 წლის შემოდგომაზე საქართველოში 770 ათასი ტონა ყურძნის მოკრეფის იმედი გვექნებოდა და ეს იმედი ფრიად საფუძვლიანი იქნებოდა.

გაისად უფრო მეტს მოკრეფთ და ეს იმიტომ, რომ სკკ ცენტრალური კომიტეტის ცნობიერი დადგენილების შესაბამისად მაქსიმალურად გამოვიყენებთ ჩვენს ნოყიერ მიწებს, სამხრეთული კულტურების განვითარებისათვის.

დღეს კი... საქართველოში უკვე მოკრეფილია 212.095 ტონა ყურძენი, აქედან ადრეთის რაიონებში —193.675 ტონა. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ადრელმა მეზვრეებმა წელში გატეხეს დიდი ვალდებულება.

დღეისათვის რესპუბლიკაში ყველაზე მეტი ყურძენი ტრადიციულად გურჯაანელებმა მოკრიფეს— 63.513 ტონა. ყოველდღიური ნაკრეფიც გურჯაანელებს სხვებთან შედარებით ერთიორად მეტი აქვთ.

წითელწყაროელები ორიოდე დღეში გეგმას შეასრულებენ და მერე ნაკისრი ვალდებულებისათვის იზრუნებენ.

თელაველები ყოველდღიური მოკრეფილის რაოდენობით მხოლოდ გურჯაანელებს ჩამორჩებიან, მაგრამ გეგმა-ვალდებულების შესასრულებლად ორი იმედი ყურძნის მოკრეფა დასჭირდებათ, რაც დღემდე მიიტანეს მარნებში. თელაველები ხომ წლეულს 95.000 ტონა ყურძნისათვის იბრძვიან.

სიღნაღელებმა თითქმის გეგმა-ვალდებულების შეაგროვეს მიაღწიეს. ისინი წლეულს 65.000 ტონა ყურძნის მოკრეფას ვარაუდობენ, დღეისათვის უკვე 30.857 ტონა მიიტანეს მარანში.

ახმეტასა და საგარეჯოში ყურძენი გვიან დამწიფდა, ამდენად მათ რთველიც გვიან დაიწყეს. ვალდებულების შესრულებამდე ჯერ ბევრი უკლიათ ლაგოდეხელებს, მათ 20.000 ტონა ყურძნის იმედი აქვთ და ჯერ მხოლოდ 3451 ტონა მოკრეფეს.

რთველმა ქართლში და იმერეთშიც ფეხი აიდგა. ყურძენს კრეფენ გარდაბანელი და მარნეულელი, ბოლნისელი და მცხეთელი, ზესტაფონელი და თერჯოლელი, მაიაკოვსკელი და ვანელი მეზვრეები.

უნდა ვთქვათ, რომ რთვლის ტემპი ბევრგან სასურველი არ არის.

დროსა და ამინდებს უნდა დავეშუროთ!

ჯ. ჟურხული.

ეს დღეები ზვრებში

თქვენი ჯერია მეხილეებო!

ზონალური თათბირი ქარელში

ქარელი. გუშინ აქ გაიმართა ზონალური თათბირი, რომელსაც ესწრებოდნენ სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, ქართლისა და მესხეთის რაიონების პარტიული, საბჭოთა, სასოფლო-სამეურნეო ორგანოების ხელმძღვანელი მუშაკები, საზოგადოებრივი მეურნეობათა ხელმძღვანელები, მოწინავეები.

თათბირმა განიხილა ხილის, ყურძნისა და სხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების დამზადების საკითხი.

თათბირი გახსნა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატმა, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა ე. ა. შევარდნაძემ.

ინფორმაციებით გამოვიდნენ: საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გ. ყიფიანი, საქართველოს სსრ კვების მრეწველობის მინისტრის მოადგილე შ. ლუხუტაშვილი, სამრეწველო გაერთიანება „სამტრესტის“ უფროსი გ. ლოლაძე, საქართველოს კომპარტიის გორის, ქარელის, კასპის, ხაშურის, მცხეთის, დუშეთის, გარდაბნის, მარნეულის, ბოლნისის, თიანეთის, ახალციხის, ადიგენის, ასპინძის, ბორჯომის, ცხინვალისა და ლენინგორის რაიკომების პირველი მდივნები ვ. აბრამიშვილი, ო. კილასონია, ვ. კვალიაშვილი, ლ. დათიაშვილი, ა. ბარისაშვილი, ჰ. კერესელიძე, ო. ბოკერია, რ. მემარნიშვილი, თ. ნაზარაძე, ი. მერლანი, მ. ქაჯაია, გ. ახმეტელი, ა. პატიაშვილი, ი. გურგენიძე, ფ. ჯიოევი, ა. თინიკაშვილი, ცეკავშირის გამგეობის თავმჯდომარე კ. შავიშვილი, „საქსახკომსოფლტექნიკის“ თავმჯდომარე დ. სარიშვილი.

თათბირზე სიტყვით გამოვიდა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივანი ჯ. ი. პატიაშვილი.

თათბირის მუშაობა შეაჯამა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატმა, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა ამხანაგმა ე. ა. შევარდნაძემ.

თათბირის მუშაობაში მონაწილეობდნენ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს წევრობის კანდიდატი, საქართველოს კომპარტიის სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის პირველი მდივანი ფ. სანაკოევი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის განყოფილებათა გამგეები ლ. ზაქაიძე, ო. ივანაშვილი, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ო. ჯარძელაშვილი.

„კომუნისტის“ სპეც. კორ.

ახალი ღვინის კომბინატი

თერჯოლა. (საკ. კორ.). მდინარე ჩოლაბურის მარჯვენა სანაპიროზე მთავრდება მძლავრი ღვინის ქარხნის მშენებლობა. ვარაუდობენ, რომ წლევანდელი რთველის დროს აქ უკვე 10 ათას ტონა ყურძენს გადაამუშავებენ.

უფრო უკეთ რომ წარვუდგინოთ მკითხველს მშენებლობის მასშტაბურობა, ერთ დამახასიათებელ დეტალს გაგაცნობთ. სამშენებლო სამუშაოები გაშლილია 19 ჰექტარ ფართობზე მიწის ქვეშ და მიწის ზედაპირზე. კიდევ ერთი დეტალი. უკვე გაისად მწყობრში ჩადგება წლიურად 20 მილიონი ბოთლი მწარმოებლობის შამპანური ღვინის ჩამოსასხმელი ქარხანა და მომდევნო წლისათვის კი მომზმარებელი მიიღებს თერჯოლარ კონიაკს. კონიაკის ქარხნის სიმძლავრეა წელიწადში 5 მილიონი ბოთლი. აქვე შენდება ღვინის დასაძველებელი უზარმაზარი საწყობი.

მთელი ეს უდიდესი კომპლექსი 1981 წლის დამლევს გადაეცემა საექსპლოატაციოდ.

სსრ კავშირში სირიის პრეზიდენტის ჰ. ასადის ოფიციალური ვიზიტის შესახებ

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მოწვევით არაბთა სოციალისტური აღორძინების პარტიის გენერალური მდივანი, სირიის არაბთა რესპუბლიკის პრეზიდენტი ჰ. ასადი საბჭოთა კავშირს ოფიციალურ მეგობრულ ვიზიტად ეწვევა მომდინარე წლის ოქტომბრის პირველ ნახევარში და უმეთაურებს სირიის პარტიისა და მთავრობის დელეგაციას.

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოში

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ დაადგინა დასვენების დღე — 4 ოქტომბრის შაბათი გადატანილ იქნეს ორშაბათს — 1980 წლის 6 ოქტომბერს.

„...ჭირნახული უხვად იყოს“

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ე. ა. შევარდნაძე უპასუხებს „ლიტერატურნაია გაზეტას“ სპეციალური კორესპონდენტის შეკითხვებს

— პატივცემულო ედუარდ, სკკპ XXV ყრილობაზე თქვენ ბრძანეთ, რომ მეცხრე ხუთწლედის წლებში რესპუბლიკის მშრომელებმა შეუძლებელი შესაძლებლად აქციეს — დიდ წარმატებებს მიაღწიეს სახალხო მეურნეობის განვითარებაში.

და ყრილობაზე ამავე გამოსვლაში თქვით: მეათე ხუთწლედი ჩვენთვის ძნელი ხუთწლედი იქნებაო.

ხომ ვერ გვიამბობდით, რა სიძნელეები იყო ეს და რა შედეგებით ამთავრებს რესპუბლიკა ხუთწლედს?

— მთელი ქვეყანა სკკპ ყრილობებს შუა წლებში იღვწოდა მეათე ხუთწლედის—მუშაობის, ეფექტიანობისა და ხარისხის ხუთწლედის გეგმების შესასრულებლად. მაგრამ ჩვენს რესპუბლიკაში ამ ბუნებრივ შემოქმედებითს გარჯას დაემატა სიძნელეები, რომლებიც განსაკუთრებული გარემოებებით იყო გამოწვეული.

სხვადასხვა მიზეზის გამო რამდენიმე წლის მანძილზე, ორმოცდათიანი წლების შუახანებიდან მოყოლებული, საქართველოში მკვეთრად მცირდებოდა ეკონომიკური პოტენციალი, საგრძნობლად შესუსტდა საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრების რიტმი, გამოცოცხლდა ზოგიერთი ნეგატიური მოვლენა.

და აი, 1972 წელს, რესპუბლიკის საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სოციალურ-ეკონომიკური ცხოვრების ღრმა ანალიზის საფუძველზე, სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა მიიღო ჩვენი რესპუბლიკისათვის ისტორიული დადგენილება პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის შესახებ.

ცოტა ხნის შემდეგ მიღებულ იქნა აგრეთვე სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილება „საქართველოს სს რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის შემდგომი განვითარების ღონისძიებათა შესახებ“.

ამ დოკუმენტების მიღების შემდეგ მეცხრე ხუთწლედის მიჯნების მიღწევისათვის ბრძოლა რესპუბლიკის მშრომელების პრესტიჟის საქმე, მათი სახელისა და ღირსების საქმე გახდა. აკი შევასრულეთ კიდეც ხუთწლედის გეგმები!

მაგრამ რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის განმსაზღვრელ დარგებში მეათე ხუთწლედის დამდეგისათვის ჯერ კიდევ მნიშვნელოვანი ჩამორჩენა გვქონდა საშუალო საკავშირო მაჩვენებლებთან შედარებით.

შევიმუშავეთ რესპუბლიკის ეკონომიკური განვითარების ზუსტი მეცნიერული პროგრამა, რომელშიც გათვალისწინებულია ზრდის მთელი რეზერვები, მოცემულია სახალხო მეურნეობის აღმავლობის ახალ შესაძლებლობათა ძიების კრიტერიუმები და მისი მართვის ოპტიმალური ვარიანტები.

მაგრამ სოციალისტურ საზოგადოებას მარტოოდენ ეკონომიკა როდი ასულდგმულებს. უფრო სწორად, ეკონომიკურ აყვავებას ვერ მივაღწევთ, თუ არ გავითვალისწინეთ ზრდის ერთ-ერთი მთავარი რეზერვი — თვით ადამიანი, ჩვენი თანამედროვე.

ჩვენი რესპუბლიკის არცთუ შორეული წარსულის მაგალითით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ საზოგადოების ზედნაშენის სფეროში ყოველგვარი კომპრომისი არათუ ასუსტებს საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრების რიტმს, არამედ ეკონომიკური პოტენციალის დაქვეითებასაც იწვევს, ვინაიდან ამ დროს უცილობლად ირღვევა სოციალისტური მეურნეობრიობისა და მმართველობის პრინციპები.

არადა, ყოველივე ამას, ერთად აღებულს, მოსდევს ადამიანთა ფსიქოლოგიის დეფორმირება, ჭეშმარიტ ღირებულებებზე არსებულ წარმოდგენათა გაუკუღმართება.

ამგვარმა კომპრომისებმა ჩვენს რესპუბლიკაში ის გამოიწვია, რომ ნეგატიური სუბიექტური ფაქტორები საკმაოდ ღრმად გაუჯდა სოციალურ-ეკონომიკური და სულიერი ცხოვრების სტრუქტურას და უკვე წვრილბურჟუაზიული ცხოვრების წესის გამოვლინებათა ობიექტური წანამძღვრების როლში გვევლინებოდა.

მეათე ხუთწლედისათვის გათვალისწინებული მრავალმხრივი პერსპექტიული გეგმებით მიზნად ვისახავდით აგრეთვე ადამიანის სრულყოფას, მისი ყველაზე სრული პროფესიული მეობის გამოხატვის მიღწევას, მისი ზოგადი განათლებისა და კულტურის დონის ამაღლებას, ადამიანისათვის უსპეტაკესი ადამიანური თვისებების გამომუშავებას, თითოეული პიროვნების აღზრდას ჩვენი იდეური და ზნეობრივი პრინციპების სულისკვეთებით, შრომის კულტის დამკვიდრებას საზოგადოების ყოველ უჯრედში, თითოეულ ოჯახში.

მაგრამ, როგორც ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი ამბობდა, თუ ჩვენ კეთილსინდისიერად ვასწავლით დისციპლინას მუშებსა და გლეხებს, მოვალენი ვართ ეს სწავლება საკუთარი თავით დავიწყოთო.

სოციალისტური ცხოვრების წესის შემდგომი სრულყოფისათვის ბრძოლას რომ ვიწყებდით, გავითვალისწინეთ რა საზოგადოებრივი აზრი, გამოვცვალეთ რაიონული, სოფლის, რესპუბლიკური რგოლის ზოგიერთი ხელმძღვანელი. ამ აქციებს შედეგად მოჰყვა საგრძნობი პოზიტიური ძვრები ცხოვრების ყველა სფეროში.

მაგრამ ნუ გეგონებათ, თითქოს ჩვენს საქმიანობაში მთავარი იყოს შურისგება, ვისმე დასჯა, თუმცა ჩვენ სამართალში მივეცით ისინი, ვინც იცოდა, რას სჩადიოდა, ვინც ათას ცხრაას სამოცდათორმეტი წლის შემდეგაც კი ფიქრობდა, ეს მორიგი ფორმალური კამპანიაა და არა ცხოვრების კარდინალური გარდაქმნაო. უწინარეს ყოვლისა, ჩვენ იმით ვხელმძღვანელობდით, რომ წინამძღოლის კომპეტენტურობა და იდეურობა როგორც ეკონომიკური, ისე სოციალური განვითარების დიდმნიშვნელოვანი ფაქტორებია.

ყველაზე მთავარი და ყველაზე მნიშვნელოვანი კი ის გახლავთ, რომ, როგორც პოეტმა თქვა, „ხელახლა ახალივით ელავდეს“ იდეები, პრინციპები, საბჭოთა ცხოვრების წესის ღირებულებანი. საამისოდ კი დეკლარაციები, კეთილი განზრახვები და თვით კომუნისტთა სიკეთარი მაგალითიც კი არ კმაროდა. უნდა მიგვეგნო მოვლენისადმი სისტემური მიდგომისათვის და მეცნიერულ საფუძველზე შეგვემუშავებინა ეკონომიკური, პოლიტიკური, სოციალური, ფსიქოლოგიური ხასიათის ღონისძიებანი.

უკვე 1976 წელს სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებაში ხაზგასმით აღინიშნა, რომ ჩვენ მნიშვნელოვანი წარმატებანი მოვიპოვეთ რესპუბლიკაში ჯანსაღი მორალურ-ფსიქოლოგიური კლიმატის შექმნაში.

და თუ მეათე ხუთწლედის, როგორც უკვე მოგახსენეთ, საქართველოსათვის განსაკუთრებით ძნელი ხუთწლედის დამლევს რესპუბლიკამ ზედიზედ მეშვიდედ მიიღო სკკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს, სრულიად საკავშირო ალკკ ცენტრალური კომიტეტისა და საკავშირო პროფსაბჭოს გარდამავალი წითელი დროშა, — ეს აიხსნება არა მარტო რესპუბლიკის მშრომელთა გმირული ენთუზიაზმით, არამედ იმ პრინციპული გარდატეხითაც, ეკონომიკისა და სახალხო მეურნეობის მართვაში, სულიერ და ზნეობრივ ცხოვრებაში რომ მოხდა. უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ: ენთუზიაზმი ცხოვრების წესის სასიკეთო გარდაქმნების შედეგია. სწორედ ეს ენთუზიაზმი გახლავთ ადამიანის ამაღლებული სულის გამოხატულება, შესაძლებლობათა გამოყენება შემოქმედებითი თავდადებული შრომისათვის, შეგნებული ზნეობრივი არჩევანისათვის, რომლის დროსაც აქტიური მოქალაქეობრივი პოზიცია პიროვნებისათვის ბუნებრივი ხდება.

ჯერ კიდევ კ. მარქსი ამბობდა, თუ ადამიანის ხასიათს გარემოებები ქმნის, მაშინ გარემოებები ადამიანურად უნდა ვაქციოთო. სწორედ ამის მისაღწევად ვიღვწოდით მტკაცედ და შეუპოვრად მთელი ეს წლები. და აკი მივაღწიეთ კიდეც იმ მიზანს, რომელიც დავისახეთ, როცა თბილისის საქალაქო კომიტეტის თაობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებას ვასრულებდით და პარტიის XXV ყრილობის გადაწყვეტილებებს ვახორციელებდით.

მომდინარე წლის დამდეგს პარტიული აქტივის კრებაზე ჩვენ საქმის მდგომარეობის ღრმა ანალიზის საფუძველზე ამაყოფილებით აღვნიშნეთ, რომ ნეგატიური მოვლენების წინააღმდეგ ბრძოლამ თავისი ნაყოფი გამოიღო: ნეშჩანური ღირებულებითი ორიენტაციები უკვე აღარ ასრულებს უწინდელ როლს ადამიანთა ცხოვრებაში. მოსახლეობის თვალში დაეცა ეგრეთ წოდებული „ენერგიული ადამიანების“ — საქმოსნების, მაქინატორების, სპეკულანტების პრესტიჟი, ხოლო ალალ და პატიოსან მშრომელთა პატივისცემა მკვეთრად ამაღლდა.

საქართველოს კომუნისტები პირნათლენი ეგებებიან პარტიის XXVI ყრილობას.

რესპუბლიკამ მნიშვნელოვანი გასწრებით შეასრულა ოთხი წლის დავალება ერთობლივი საზოგადოებრივი პროდუქტის და ეროვნული შემოსავლის ზრდის ტემპის, მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების, სახელმწიფო კაპიტალური დაბანდების, მოსახლეობის რეალური შემოსავლის, მუშა-მოსამსახურეთა და კოლმეურნეთა შრომის საშუალო თვიური ანაზღაურების, საცალო საქონელბრუნვის, საყოფაცხოვრებო მომსახურების მოცულობისა და ეკონომიკურ-სოციალური განვითარების მთელი რიგი სხვა უმნიშვნელოვანესი პარამეტრების მიხედვით.

(დასასრული მე-2 გვ.).

„...ჭირნახული უხვად იყოს“

(დასასრული)

და კიდევ ერთხელ მინდა საგანგებოდ ვთქვა: ეკონომიკური და სოციალური წარმატებანი იმის შედეგი გახლავთ, რომ აღვადგინეთ და კიდევ უფრო განვავითარეთ პარტიული ცხოვრების ლენინური სტილი, კომპლექსურად მივუდექით ახალი ადამიანის აღზრდას.

— მაგრამ სულ ცოტა ხნის წინათ კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა გამართა სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია, რომელიც კერძომესაკუთრული ტენდენციების წინააღმდეგ ბრძოლას მიეძღვნა. მაშასადამე, ნეგატიური მოვლენებისათვის ჯერ კიდევ ვერ მოგიღიათ ბოლო, არა?

— საერთოდ, არ შეიძლება საკითხის ასე დაყენება: ჯერ ბოლო მოვუღოთ ნეგატიურ მოვლენებს, „განვიწმინდოთ“ სიბილწისაგან, მერეღა შევუდგეთ ახალი ადამიანის აღზრდას. ეს ერთიანი, მრავალმხრივი და მრავალფეროვანი პროცესი გახლავთ. უფრო მეტიც, სკკპ XXV ყრილობაზე ლეონიდ ილიას ძე ბრეჟნევმა მკაფიოდ განსაზღვრა ამ პროცესის დიალექტიკა: „... რაც უფრო მეტად ვითარდება ჩვენი საზოგადოება, მით უფრო შეუწყნარებელი ხდება სოციალისტური ზნეობის ნორმებიდან გადახვევა, რასაც ჯერ კიდევ ვაწყდებით. მომხვეჭელობა, კერძომესაკუთრული ტენდენციები, ხულიგნობა, ბიუროკრატიზმი და ადამიანისადმი გულგრილობა ეწინააღმდეგება თვით ჩვენი წყობილების არსს“.

გთხოვთ, ყურადღება მიაქციოთ ჩვენი კონფერენციის სრულ, თუმცა რამდენადმე გრძელ სახელწოდებას: „კერძომესაკუთრული ტენდენციების დაძლევა სოციალისტური ცხოვრების წესის პრინციპების, კომუნისტური მორალის ნორმების საყოველთაოდ დამკვიდრების წინამძღვარია“.

დაძლევა დამკვიდრების გულისათვის!

და თუმცა ეს პროცესი დიალექტიკურად განუყრელია, ახალი ადამიანის აღსაზრდელად მუშაობის ტაქტიკის შემუშავებისას ჩვენ შეგვიძლია პირობითად ვილაპარაკოთ საქმიანობის სხვადასხვა ეტაპზე. აი ახლაც, რესპუბლიკაში ცხოვრების წესის სრულყოფის თანამედროვე ეტაპზე, უაღრესად მნიშვნელოვანი ხდება ზნეობრივად აქტიური პიროვნების აღზრდის პოზიტიური გამოცდილების პრაქტიკული დამკვიდრების ფორმები და მეთოდები.

საზოგადოებრივი აზრის შესწავლამ, რასაც ჩვენ დიდ მნიშვნელობას კანიჭებთ, ასევე ცხადყო, რომ იდეალური, კონკრეტული დადებითი მაგალითების მოთხოვნილება, კაცმა რომ თქვას, უფრო მეტად იგრძნობა, ვიდრე მხილებისა და სამართლიანი შურისგების წყურვილი.

ზნეობრივად ამაღლებულმა, იდეურად მტკიცე, სოციალურად აქტიურმა პიროვნებამ ღირსეული ადგილი უნდა დაიკავოს ჩვენს პროგაგანდაში, პრესის ფურცლებზე.

მინდა მოგახსენოთ, თუ რა როლს ვაკისრებთ ჩვენს ლიტერატურასა და ხელოვნებას. მათ ალბათ ისე, როგორც ადამიანის შეგნებაზე ზემოქმედებს არც ერთ სხვა საშუალებას, შეუძლიათ უშუალო და ღრმა გამოხმაურება პოვონ მის ზნეობრივ-ინტელექტუალურ აღქმაში, წარუხოცელი კვალი დატოვონ ადამიანის სულში. ცხადია, მაღალი სულიერი კულტურის ადამიანთა თაობის აღზრდა ჩვენი პარტიის ერთგული თანაშემწეების — ლიტერატურისა და ხელოვნების უდიდესი დახმარების გარეშე შეუძლებელია. უმთავრად არ გვეყოლებოდნენ კოშევოები და კოსმოდემიანსკაიები, კოროლიოვები და გაგარინები.

სწორედ ამიტომ არის, რომ ესოდენ ცხოველი ინტერესით ვადევნებთ თვალს ჩვენი ცნობილი კინორეჟისორის რევაზ ჩხეიძის მუშაობას ახალ ფილმზე რაიკომის მდივნის შესახებ; სწორედ ამიტომ არის, რომ მოუთმენლად მოველით სპექტაკლს თანამედროვეობის მწვავე პრობლემებზე, რომელსაც რუსთაველის სახელობის თეატრში ამზადებს რობერტ სტურუა, მოველით ქართველ მწერალთა ახალ ნაწარმოებებს. ჩვენი დღეების გმირთა აღზრდა-ჩამოყალიბების პროცესი, რომელიც ხელოვნების და ლიტერატურის მაღალ-მხატვრულ ქმნილებებში აისახა, პოლიტიკური, პარტიული პროცესი გახლავთ.

ლეონიდ ილიას ძე ბრეჟნევმა ლენინური პრემიის მიღებისას წარმოთქმულ სიტყვაში საბჭოთა პუბლიცისტიკის მთავარი ამოცანის შესახებ ასე ბრძანა: „იჭრებოდე პრაქტიკულ ცხოვრებაში, ეხმარებოდე ხალხს — უფრო მკაფიოდ შეიგნოს წუთისოფლის აზრი და მისი მიმდინარეობის მიმართულება, ეხმარებოდე — უკეთესი, უფრო სწორი, უფრო ნათელი და მდიდარი გახადოს ეს ცხოვრება არა მარტო მატერიალურად, არამედ სულიერადაც, — რა შეიძლება იყოს ამაზე უფრო მნიშვნელოვანი და კეთილშობილური?“

და კიდევ ერთხელ გაუსვა ხაზი; „მატერიალურ და სულიერ განვითარებაში სხვაობას ვერ დავუშვებთ, ეს აურაცხელ უბედურებას გვიქადის“.

ჟურნალისტებსა და მწერლებს ყველაზე უკეთ მოეხსენებათ, რომ ბოროტების აღწერა გაცილებით უფრო ადვილია, ვიდრე სადად, ხატოვნად, საგნობრივად, გატაცებით დახატო ყოველმხრივ დადებითი პიროვნება, ამასთან უკუაგდო სქემა „ადამიანი — სამუშაო“. აქ გვმართებს ძიება და განსაკუთრებული ოსტატობა.

მაგრამ, ხშირად ზეშთაგონებული ცხოვრების მაგალითი ზოგიერთ ლექციების ციკლზე უკეთ გვეხმარება დავრაზმოთ ადამიანები ნეგატიური მოვლენების წინააღმდეგ აქტიური ბრძოლისათვის. ეს ბრძოლა კი არამც და არამც არ უნდა შევასუსტოთ. ამ მოვლენათაგან განსაკუთრებით საზიზღარია კერძომესაკუთრული მისწრაფებანი, რომლებიც მეჩანური, წვრილბურჟუაზიული ფსიქოლოგიის რეციდივებს წარმოშობს. ამას კი, თავის მხრივ, საკმაოდ ხშირად მიჰყავს ადამიანები დანაშაულებრივ ქმედებამდე, ვინაიდან კერძომესაკუთრული ტენდენციები სხვისი ნაამაგარის მითვისებასთან არის დაკავშირებული, სოციალისტურ საზოგადოებაში მთელ მატერიალურ და სულიერ ღირებულებებს მუშების, გლეხების, ინტელიგენციის გარჯა ქმნის. და ის, ვინც უპატიოსნო გზით შოულობს მეტს, ვიდრე მას შრომის შედეგების მიხედვით ერგება, მშრომელ კაცს ძარცვავს აშკარა თუ ფარული ფორმით.

ნეგატიური მოვლენებისადმი უკომპრომისო კლასობრივი მიდგომა გულისხმობს აგრეთვე უნარს განასხვაო ცნებები „კერძო საკუთრება“ და „პირადი საკუთრება“, „კეთილდღეობისადმი მისწრაფება“, რომელშიც დასაძრახი არაფერია, და „გამდიდრებისადმი მისწრაფება“.

აქ პარტია ადამიანის ფსიქოლოგიაზე აქტიური ზემოქმედების პოზიციას ადგას. ადამიანს ჯერ გემოვნება უნდა დაუთხვეწოთ, ვასწავლოთ მისთვის მინიჭებულ შესაძლებლობათა ჭეშმარიტ დანიშნულებაში გარკვევა, და მხოლოდ ამის შემდეგ შეიძლება გამოვუშუშოთ მოთხოვნილება, რომ ყიდვისთანავე წაიკითხოს წიგნი, სისტემატურად იაროს თეატრებში, კონცერტებზე, გამოფენებზე, უფრო მეტიც — ავტომანქანაც, მაგნიტოფონიც, მოდური ტანსაცმელიც, რაც ხშირად ლამის „ნივთებისადმი მონობის“ სიმბოლოებად გვევლინება, თავისთავად არსებობს მხოლოდ და მხოლოდ ადამიანის სასარგებლოდ და სახმარად, მისი მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად. ცუდი სხვა რამ არის — ცუდია, როცა ადამიანი მანქანის ან ნებისმიერი სხვა ნივთის მონა ხდება.

— სამწუხაროდ, აქაც ხშირად წარმოიშობა ხოლმე დრამატული, ზოგჯერ კი ტრაგიკული სიტუაციები. ავიღოთ, თუნდაც, ამასწინანდელი შემთხვევა, რომელიც „კომსომოლსკაია პრავდამ“ აღწერა, — ბაღის პატრონმა ერთი მუჭა ბლის გულისთვის ყმანვილი ქალი რომ მოკლა. სატელევიზიო ჟურნალმა „ადამიანი და კანონი“ გვიჩვენა ბლის პატრონის სახე და მისი უბედური შშობლების სახე. ჩვეულებრივი ადამიანების ჩვეულებრივი გაჭირვება... არავითარ ავბედობებს არ ეგვანდნენ. უფრო მეტიც — ბაზარში ასეთებთან, თუნდაც მამასისხლად, გვესიამოვნება ხოლმე სანოვაგის ყიდვა: თავაზიანები და ზრდილნი ჩანან. და ამავე დროს, ეს ტიპი გაცილებით უფრო საშიშია, ვიდრე ჩეხოვის მკვახე ხურტკმელის მჭამელი, რომლის სახითაც მნერალი გვაზიზღებს „უბადრუკ საკუთრების პატრონს“... მაშ რა ვქნათ, იმის იმედით ვიყოთ, რომ კერძომესაკუთრული ეგოიზმი ადრე თუ მალე ადამიანს განსასჯელის სკამზე დასვამს? რომ კანონი მას დასჯის იმათი ჭკუის სასწავლებლად, ვისი მისწრაფებებიც ჯერ არ გადაქცეულა სისხლის სამართლის დანაშაულად?

— იმედით ვიყოთო, ბრძანებთ? არამც და არამც! თუმცა დასჯის გარდაუვალობის აღმზრდელობითი მნიშვნელობის დაუფასებლობაც არ შეიძლება. ასევე კონკრეტული შეგონებისა. მაგრამ მთავარი, რა თქმა უნდა, სულ სხვაა. მთავარია პიროვნების აღზრდა. საქართველოს კომპარტიის XXV ყრილობაზე ჩვენ სოციალიზმის ანტიპოდების შეუწყნარებლობის პრინციპთან ერთად გამოვაცხადეთ დევიზი: „ადამიანის პიროვნებაში ადამიანისათვის!“.

უნდა მოგახსენოთ, რომ, ვგონებ, დადგა დრო სერიოზულად ვიფიქროთ იმაზე, თუ როგორ ჩავუნერგოთ ადამიანს ჩვენი კანონების უსაზღვრო პატივისცემა, იქნება ეს სისხლის სამართლის კოდექსი თუ სოციალისტური საერთო ცხოვრების წესები. კანონის დარღვევისათვის შურისგების გარდაუვალობის შიში ყოველ ფეხის ნაბიჯზე უნდა სდევდეს ადამიანს, რომელსაც კანონიერების მიჯნის გადალახვა განუზრახავს. რა თქმა უნდა, ჩვენი ადამიანების აბსოლუტურ უმრავლესობას, რომლებიც პატიოსნად იხდიან თავიანთ ვალს საზოგადოების წინაშე, საბჭოთა კანონი ქომაგად და მოკავშირედ მიაჩნია. მაგრამ, თუ კანონს გადახვედი, მაშინ მისი მტერი ხდები. და აქ უკვე საზოგადოებას უფლება აქვს დაიცვას თავი ჩვენი მართლმსაჯულების ნორმებით განსაზღვრული უმკაცრესი ღონისძიებებით.

ადამიანის ცხოვრებისეული ღირებულებები კრიტერიუმია მისი ქცევისა საზოგადოებაში. კრიტერიუმია მისი წარმოდგენისა ბედნიერებასა და ღირსებაზე. და რაც უფრო მეტია ამ ღირებულებებში სულიერად ამაღლებული, მით უფრო მეტი გარანტიაა იმისა, რომ ადამიანი არასდროს არ დაეცემა ისე, თავი დაიმციროს და ამ წუთიერ მატერიალურ მოთხოვნილებებზე დამოკიდებული გახდეს, თავის პიროვნებაში მატერიალურ საწყისს ჩაახშობინოს სულიერი საწყისი. როგორ მივაღწიოთ ჰარმონიას პიროვნების განვითარებაში— ეს გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანი საკითხია, ვიდრე „ნივთებისადმი მონობის“ უკიდურეს გამოვლინებათა აღმოფხვრის პრობლემა.

— მაშ ასე, არიან ადამიანები, რომლებიც ნივთების მონები გამხდარან. ისინი უნდა აღვზარდოთ, უნდა ვეცადოთ, ამაღლებული მოთხოვნილებებით განვდევნოთ მათი ყოფიდან მდაბალი მოთხოვნილებანი. მაგრამ ყველაფერი ეს ხომ შედარებითია და ნივთებიც არ არის ისეთი მატერიალური, როგორც გვგონია. მე მხედველობაში მაქვს არა იმდენად მათი ყალბი პრესტიჟულობა, რამდენადაც ჭეშმარიტი სოციალური და კულტურული მნიშვნელობა.

მოგიყვანთ მაგალითს. 1968 წელს სოციოლოგებმა გამოკვლევა მოაწყვეს ჩელიაბინსკის მეტალურგიულ სანარმოებში. ერთმანეთს შეადარეს მოსწავლეებისა და მათი მშობლების მომხმარებლური შეხედულებანი. უფროსკლასელთა 41,5 პროცენტმა აუცილებელ ნივთთა შორის ჩაწერა მაგნიტოფონი, მშობელთაგან კი მხოლოდ ერთმა პროცენტმა მიიჩნია იგი ასეთად. 1978 წელს უკვე მოზრდილ ჩელიაბინსკელთა 30 პროცენტზე მეტმა უპირველეს საყიდლებს შორის დაასახელა მაგნიტოფონი. ამას ისინი ხსნიან არა გაზრდილი მატერიალური შესაძლებლობებით, არამედ, უნინარეს ყოვლისა იმით, რომ მაგნიტოფონი საჭიროა ბავშვთა ეფექტიანი სწავლებისა და ოჯახის ნევრთა საერთო განვითარებისათვის.

იგივე შეიძლება ითქვას მაცივარზე, ტელევიზორსა ან სარეცხ მანქანაზე, რომლებიც არცთუ ისე დიდი ხნის წინათ პრესტიჟულ ნივთების ნუსხაში შედიოდა. ასეთივე ბედი მოელის მსუბუქ ავტომანქანებს, ხალიჩებსა და „დუბლიონკებს“, ზოგი ადამიანის ამდენ ენერგიას, გონებასა და ღირსებას რომ იწირავს.

მაგრამ წვრილბურჟუაზიულ ცოდვებში ჩაფლული კაცი ეკონომიას ენევა თავისი სულიერი და კულტურული განვითარების ხარჯზე. და ეს მარტოოდენ ცალკეული პიროვნების პრობლემა კი არა, მთელი საზოგადოების პრობლემაც გახლავთ.

მაშ როგორღა გავმიჯნოთ გონივრული მოთხოვნილება და უზნეო მუშტრული დამკიდებულება?

რა უცნაურადაც უნდა გეჩვენოთ, მე მგონი, „ნივთებისადმი მონობის“ სენი ძნელი გამოსაცნობია... ძნელი საცნობია ნივთების მეშვეობით, მათი რაოდენობის მეშვეობით, მათი დასახელების რეესტრის მეშვეობით. ნივთისადმი, ცხოვრებაში მისი დანიშნულებისადმი დამოკიდებულება მთავარია. უნდა დავსვათ ორად ორი კითხვა: „რატომ?“ და „რა გზით?“. პირველ შემთხვევაში, ჩვეულებრივ, „ავადმყოფებს“ ლოგიკა ღალატობთ, მეორეში კი ხშირად უხდებათ პასუხის გაცემა არცთუ სასურველ წრეში.

ჩვენი მუშაობის პრაქტიკიდან შეიძლება დავასახელოთ ბევრი მაგალითი იმ ადამიანთა დანაშაულებრივი მოქმედებისა, რომლებიც, ნივთების შეძენის წრიას ატანილნი, არავითარ მორალურ აკრძალვებს არ დაგიდვენ.

ხოლო მოხმარების მაღალი კულტურა იმით ვლინდება, რომ ადამიანი თავის მოთხოვნილებებს უფარდებს საზოგადოების შესაძლებლობებს, თავის შრომითს წვლილს და საკუთარ საზოგადოებრივ მდგომარეობას.

არსებობს გარკვეული საარსებო მინიმუმი, რომელიც ეკონომისტებმა და სოციოლოგებმა გაიანგარიშეს, მაგრამ სულაც არ არის აუცილებელი ამ გაანგარიშებათა შესწავლა: ცხოვრებისეულ სტანდარტზე წარმოდგენა აქვს ყოველ თანამედროვეს. სტანდარტი ითვალისწინებს ყველაფერს, რაც უნდა ჰქონდეს ადამიანს, რათა საზოგადოების სრულუფლებიან წევრად გრძნობდეს თავს მისი განვითარების მოცემულ დონეზე.

მოთხოვნილებათა დაკნინებას შეიძლება მოჰყვეს პიროვნების ფიზიკური და სულიერი უმწიფარობა, აგრეთვე შრომითი ინიციატივის დაქვეითება სტიმულების უქონლობის გამო. ხოლო იშვიათი თუ ძვირფასი ნივთებისადმი დაუოკებელმა მისწრაფებამ, რაც ადამიანის უზნეობასა და თავშეუკავებლობას მოწმობს, როგორც უკვე მოგახსენეთ, შეიძლება უფრო სერიოზული მორალური ზიანი მოგვიტანოს.

— 20-იანი წლების ერთ-ერთ გამოკვლევაში წავაწყდი სოციალური ტიპაჟის ასეთ განსაზღვრებას — „მოდურად ჩაცმული უკულტურო პრიმიტივი“. ახლა, რა თქმა უნდა, ასეთი შეუსაბამობანი გაცილებით ნაკლებად გვხვდება, ვინაიდან ტანსაცმელი გაზრდილი ზოგადი კულტურის შემადგენელი ნაწილი გახდა. და მაინც, ახლაც ზოგიერთი გარეგნული ზედმეტობის მიხედვით შეგვიძლია ვიმსჯელოთ ზერელე შინაგან კულტურაზე.

— აი, სწორედ ეს გახლავთ პიროვნების აღზრდის ერთ-ერთი პრობლემა. საზოგადოების ყველა სოციალური ინსტიტუტი, ოჯახიდან და სკოლიდან მოყოლებული, არსებითად, უნდა წყვეტდეს ერთ ამოცანას — აბამდეს ადამიანს თანამედროვე კულტურის სისტემაში ამ სიტყვის გლობალური მნიშვნელობით. გონივრული მოთხოვნილებანი ზოგადი კულტურის ელემენტია, რადგან განვითარებული ადამიანი თავს ნებას არ მისცემს იყოს ვისიმე დასაკინი ან შესაბრალისი, ვულგარული ან თავშეუკავებელი. ჯერ კიდევ ძველად ამბობდნენ, ადამიანი ყველა ნივთის საწყაოაო.

— ეტყობა, ეს მოკლე ფორმულა მარტოოდენ „ნივთიერ“ სამყაროსთან ადამიანის ურთიერთდამოკიდებულების განსასაზღვრავად არ გამოდგება. ადამიანის სულის მოძრაობას ჩვენ ასევე ხშირად ვუწოდებთ სოციოლოგიურ სიტყვას — „მოთხოვნილებას“.

ხომ არ გგონიათ, რომ სულიერი მოთხოვნილებანი ზოგჯერ მეტისმეტად გვაგონებს მატერიალურს? მე ის მინდა მოგახსენოთ, რომ ბევრი რამ იქიდან, რაც მუდამ სანუკვარად მიგვაჩნდა, არცთუ იშვიათად ყალბი პრესტიჟის კრიტერიუმი ხდება ხოლმე: ზოგჯერ წიგნებს იძენენ მხოლოდ ინტერიერისათვის, ტურისტულ მოგზაურობანი მიეშურებიან „ფირმული“ ძონძებისათვის, ხოლო სპეცსკოლებს ენამოსწრებული ადამიანები ტყუილად როდი უწოდებენ „ნიჭიერი მშობლების სკოლებს“ და ა. შ.

ისე გამოდის, რომ სულიერ მოხმარებაშიც იქმნება ერთგვარი დეფიციტი: ვისთვისაც კულტურული ღირებულებანი ჰურს არსობისას წარმოადგენს, იმათ ამ ღირებულებებს ხელიდან გლეჯენ „ენერგიული“ ადამიანები, როგორც ქიშმიშიან ნაზუქს. თანაც მარტოოდენ პატივმოყვარეობის გულისთვის...

ხომ არ ღირს გვესაუბრა მოხმარების ამ სფეროშიც გონივრულ მოთხოვნილებათა გამომუშავების შესახებ?

— სწორედ რომ ღირს. ოღონდ სხვა კუთხით. არავითარი თვითშეზღუდვა! მით უმეტეს — არავითარი კლასიფიკაცია — აზრადაც არ უნდა გავიელოთ: ამას ეს უფრო სჭირდება, ეს კი მოიცდის, სანამ „შთაგონების მადლი ეწვევაო“.

განვითარებული სულიერი მოთხოვნილებების მქონე ადამიანისათვის დაბრკოლებები არ არსებობს: საჭირო წიგნს იგი ბიბლიოთეკაში წაიკითხავს, მისთვის საინტერესო სპექტაკლს პრემიერის შემდეგ ნახავს, ხოლო შვილებს თვითგანათლების მიდრეკილებას განუვითარებს.

მე, როგორც პარტიულ მუშაკს, შეგნებული მაქვს ასეთ მოთხოვნილებათა აქტიური, მეცნიერული გამომუშავების აუცილებლობა.

ხოლო ამგვარი „ბუმის“ უხეირო, მოტმასნილი მხარე იმით არის გამოწვეული, რომ დეფიციტი (იგი კი ალბათ, მუდამ იქნება სულიერ მოხმარებაში) ხშირად ხელოვნურიც არის ხოლმე: ცოტაა წიგნები, იმიტომ რომ არ გვყოფნის ქაღალდი, ჯეროვნად არ არის განვითარებული, უფრო სწორად, ხალხს კულტურულ განვითარებას ვერ მიჰყვება მუზეუმების, სკოლების, პოლიგრაფიის, ტრანსპორტის, სასტუმროების, კურორტების, სანახაობითი დაწესებულებების მატერიალური ბაზის განვითარება. ჰოდა, სწორედ ამგვარი დეფიციტი ანიჭებს სულიერ მოხმარებას მატერიალურ, პრესტიჟულ ელფერს.

— არავითარი ეჭვი არ არის, რომ კერძომესაკუთრული ტენდენციები სწორედ ის რგოლია, რომლის მეშვეობითაც შეიძლება წამოატივტივო მთელი ჯაჭვი ნეგატიური მოვლენებისა ჩვენი ყოფიდან, რომლის სრულყოფასაც, ლ. ი. ბრეჟნევის თქმით, მთელი ჩვენი საქმენი და აზრები უნდა მოვახმაროთ.

უკანასკნელი წლების მანძილზე საქართველოში მიღებულ იქნა დადგენილებები, რომელთა მიზანია კერძომესაკუთრული ტენდენციების ცალკეული, კერძოდ, ისეთი გამოვლინებების აღმოფხვრა, როგორიც არის პროტექციონიზმი, მექრთამეობა, მომხვეჭელობა, მუქთახორობა, სპეკულაცია, სოციალისტური საკუთრების დაბაცება და ა. შ.

1977 წელს ჩვენმა გაზეთმა პუბლიკაციაში „მითხარ, როგორ ცხოვრობ..“ მკითხველს უამბო, თუ როგორ სწავლობენ საქართველოში ხალხის სულიერი ცხოვრების ისეთ ფაქიზ სფეროს, როგორიც ეროვნული ტრადიციები, რიტუალები და წეს-ჩვეულებებია.

საქმე იმას ეხებოდა, რომ, მაგალითად, ქართული სუფრა ოდითგან იყო მოყვრული დამოკიდებულების, უსეტყვიერი ქცევის გაკვეთილი, ხოლო ნეფე-პატარძლის საუკეთესო საჩუქრად ითვლებოდა უკვდავი „ვეფხისტყაოსანი“. მაგრამ თანდათანობით ქორნილი, ქელეხი შეწირისა და შეწირულობის საბაბი გახდა. სტუმრებს აფასებდნენ არა სიახლოვითა და ჭირსა თუ ლხინში გულწრფელი მონაწილეობის მიხედვით, არამედ მათი პრესტიჟულობისა და ძღვენის ფასის მიხედვით. ის კი არა, გაჩნდა ასეთი ტერმინიც—„გადახურვა“, ესე იგი ღონისძიება სარგებლიანად ითვლებოდა, თუ „შემოსავალი“ გასავალს სჭარბობდა.

გამოკვლევამ, რომელიც მაშინ მოაწყო კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტთან არსებულმა საზოგადოებრივი აზრის საბჭომ, ფრიად დამაიმედებელი შედეგები მოგვცა. ანკეტის შემვსებთა დაახლოებით 74 პროცენტს მიაჩნდა, რომ ეროვნული ტრადიციების არსი გადაჭრით უნდა განიწმინდოს მისთვის უცხო და მიტმასნილი ჩვეულებებისაგან. ხოლო გამოკითხულთა 86 პროცენტი (!) ამტკიცებდა, რომ ყველა პრობლემის თავიდან აცილებისა ნანილის კერძომესაკუთრული მისწრაფება, რომ სწორედ აქ ვლინდება მანკიერების ურთიერთთავდებობა, რომ სწორედ ამ მიდრეკილებამ აამღვრია ეროვნული ტრადიციების ანკარა წყარო. რა მოგცათ ამ გამოკვლევამ პრაქტიკული მუშაობისათვის?

— უწინარეს ყოვლისა, საჭირო იყო საზოგადოებრივი აზრის მხარდაჭერა, მისი მომზადება კარდინალური პრობლემის გადასაჭრელად. ხოლო მხარდაჭერა რომ მოგვეპოვებინა, ადამიანები რომ გაგვერკვია ცხოვრების ჭეშმარიტ აზრში, უნდა მიგვემართა სწორედ იმისათვის, რასაც ადამიანი ყოველ ცისმარე დღეს აწყდება თავის ცხოვრებაში, და ეს უნდა გვექნა სწორედ იმ უკომპრომისო დადგენილებათა შემდეგ, რომელთა მიზანი იყო დანაშაულებრივი ელემენტების უცილობელი დასჯა.

საკუთრივ ამ პრობლემაზე საზოგადოებრივი აზრის შესწავლამ გამოავლინა, რომ გამოკითხულთა 94,4 პროცენტის აზრით, კერძომესაკუთრული ტენდენციების გავრცელება სერიოზულ საფრთხეს უქადის სოციალისტური ცხოვრების წესს. 52 პროცენტი კმაყოფილია რესპუბლიკაში ამ ტენდენციებთან ბრძოლის მიმდინარეობითა და შედეგებით. მაგრამ სპეციალურმა ანალიზმა ცხადყო: დარჩა კიდევ სკეპტიკოსთა, მერყეთა, ეჭვით შეპყრობილთა, იმ პირთა 48 პროცენტი, ვინც ფიქრობს, სხვისი ჭირიო — ღობეს ჩხირიო.

ტრადიციებისა და რიტუალების ყოველმხრივი შესწავლის საფუძველზე მივიღეთ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის დადგენილება „მავნე ტრადიციებისა და წეს-ჩვეულებების წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“. შეიქმნა ავტორიტეტული კომისია, რომელიც ამუშავებდა და ნერგავდა ახალ რიტუალებს, ხვეწდა ძველ ხალხურ ტრადიციებს. აღმასკომებთან გაჩნდა საწესჩვეულებო მომსახურების სპეციალური სამსახურები. სოფლად და ქალაქად წარმატებით ეწყობა ახალი დღესასწაულები ქართული ლიტერატურის კლასიკოსების ხსოვნის პატივსაცემად — შოთაობა, ილიაობა, ვაჟაობა.

მაშ რა არის ახალი რიტუალების დანერგვა, თუ არა მისწრაფება განდევნო მერკანტილურობა ყოველივე იმ სათაყვანოდან, რაც ყველა ერს გააჩნია? ახალ საბჭოთა რიტუალებს არ იკითხავთ? ეს გახლავთ ჯარში გაცილება, პიონერთა რიგებში, კომკავშირში მიღება ხალხთა მეგობრობის მუზეუმში. პარტიის ყოველ რაიკომთან, საბჭოთა დაწესებულებებში არის ნეგატიური მოვლენების წინააღმდეგ ბრძოლის კომისიები. ბუნებრივია, რომ ისინი მარტოოდენ კი არ „აშკარავებენ“ და „აღმოფხვრიან“ ნაკლოვანებებს, არამედ აგრეთვე ნერგავენ ახალ ღირებულებებს სხვადასხვა სოციალურ-დემოგრაფიული ჯგუფის ცხოვრებაში. საინტერესო, სასარგებლო საქმეებს მოველით ერთაშორისი ურთიერთობის განვითარება-განმტკიცების და მშრომელთა ინტერნაციონალური აღზრდისათვის მუშაობის კოორდინაციის საბჭოსაგან, რომელიც ახლახან შეიქმნა.

ბევრი მაგალითის მოყვანა შეიძლებოდა იმ კარგ თაოსნობებზე, რომლებიც რესპუბლიკის ყველა რაიონში, სკოლაში, უმაღლეს სასწავლებელში, საწარმოში იშვა. მარტო რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის გამოცდილება, რომელიც მოკლე ვადაში ჩამორჩენილი საწარმოდან მოწინავედ იქცა, საბჭოთა ცხოვრების წესის ამსახველი ნარკვევების მთელ სერიას ეყოფოდა...

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1980 წლის ივნისის პლენუმზე ლეონიდ ილიას ძე ბრეჟნევმა სამართლიანად აღნიშნა, რომ გაკეთებული ბევრია, გასაკეთებელი კი უფრო მეტი.

ეს სავსებით ეხება ჩვენს რესპუბლიკასაც. მაგრამ მთავარი მიღწეულია: ისტორიის ჩარხის შეტრიალება შეუძლებელია. გაგრძელდება შემდგომი წინსვლა-განვითარება, ობიექტურად დასახული, შეუქცევადი პროცესი. ბუნებრივია, გვექნება პრობლემებიც, მათი გადაჭრის ოპტიმალური ვარიანტის ძიებაც, აზრთა სხვადასხვაობაც.

— ალბათ, არის ისეთი საკვანძო პრობლემები, რომლებიც უნდა გადაჭრათ ახალ ხუთწლედში და შემდგომშიც, ქვეყნის განვითარების იმ გრძელვადიანი პროგრამის შესაბამისად, რომელიც სკკპ ყრილობებმა შეიმუშავეს, პრობლემები, რომელთა გადაჭრაზე საზოგადოების მორალური მდგომარეობაც არის დამოკიდებული?!

დეტალებით თავს არ შეგაწყენთ და მოგახსენებთ ზოგიერთ ძირითად პრობლემას. ეკონომიკურ სფეროში უნდა მივაღწიოთ მატერიალურ ღირებულებათა წარმოების მნიშვნელოვან გადიდებას და ამ საფუძველზე სრულვყოთ მატერიალური დოვლათის სოციალისტური განაწილება შრომის მიხედვით, გავუმჯობესოთ კონტროლი და აღრიცხვა. ვ. ი. ლენინი ტყუილად როდი ამბობდა, სოციალიზმი — ეს უწინარეს ყოვლისა აღრიცხვაო.

ჩვენ დიდ მნიშვნელობას ვანიჭებთ იმ მოძრაობას, რომელიც ახლა, სკკპ XXVI ყრილობისათვის მზადების პერიოდში ჩაღდება. მხედველობაში მაქვს რესპუბლიკაში დაწყებული სერიოზული კამპანია მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების შემოწმებისათვის, მეათე ხუთწლედის საგეგმო დავალებათა შესრულებისადმი კონტროლის უზრუნველყოფისათვის. ეს კი ხელს უწყობს იმ ზნეობრივი პრინციპის განხორციელებას, როგორიც სიტყვისა და საქმის ერთიანობა, ვალდებულებისა და დანაპირების შესრულებისათვის პასუხისმგებლობაა.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ხარისხის პრობლემას. ჩვენი მაღაზიების თაროები თითქოს ცარიელი არ არის, მაგრამ ხალხის კეთილდღეობა და მაშასადამე, მისი მოთხოვნილებანი უფრო სწრაფად იზრდება, ხოლო ადამიანები — რა თქმა უნდა, ყველანი არა, მხოლოდ ისინი, ვინც მორალურად მაინცდამაინც აზიზი არ არის, — სარგებლობენ სპეკულანტთა სამსახურით, და ხშირად ნივთები, მომსახურეობა დეფიციტის პირობებში კარგავს თავის ფუნქციურ დანიშნულებას ადამიანთა თვალში, საზოგადოებრივი პრესტიჟის მაჩვენებელი ხდება. ეკონომიკური პრობლემა ზნეობრივი ასპექტით გვევლინება. და ეს ეხება არა მარტო პროდუქციის ხარისხს, არამედ აგრეთვე მომსახურების ხარისხსაც. ის კი არა, მე ვიტყოდი, ადამიანის ურთიერთობათა ხარისხს.

ანდა ავიღოთ სამმართველო საქმიანობის ხარისხი. არაკომპეტენტური მუშაკები გარდაუვალად, ნებსით თუ უნებლიედ ამოცანისადმი საქმიან მიდგომას ცვლიან საქმოსნობით, დემაგოგიით, ფრაზიორობით. იკარგება განსხვავება რეკომენდაციასა და პროტექციას შორის, შრომითს კოლექტივებში არასრული ინფორმირება ნაირნაირ ჭორებს წარმოშობს.

ასე, მხოლოდ ჩვეულებრივი სამსახურებრივი არაკომპეტენტურობის ნიადაგზე, შეიძლება აღმოცენდეს ბოროტების ისეთი ნაყოფი, როგორიც ბიუროკრატიზმი, მლიქვნელობა, მაამებლობა, კარიერიზმი, ძმაბიჭობა და მექრთამეობაა. რა არის ეს, თუ არა ადამიანთა შეგნებაში შემორჩენილი წარსულის გადმონაშთები? სოციალიზმის საკუთარი საფუძველი ასეთ ფსიქოლოგიას ვერ წარმოშობს.

— მაშასადამე, სოციალიზმის განვითარების ობიექტური პროცესი ჩვენ გვაძლევს ამის გარანტიას, რომ ბუნებრივად აღმოიფხვრება ადამიანის ცუდი ფესვები? ახლანდელ ეტაპზე საკმაოდ წარმატებით წყდება მეცნიერულ ტექნიკური რევოლუციის მიღწევებისა და ზოგადადამიანური უპირატესობათა შერწყმის ამოცანა. ავიღოთ თუნდაც სკკპ ცენტრალური კომიტეტის ორი უკანასკნელი დადგენილება: სამეურნეო მექანიზმის შემდგომი სრულყოფისა და პარტიული და სახელმწიფო ორგანოების ამოცანების შესახებ, აგრეთვე სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილება „დაგეგმვის გაუმჯობესებისა და წარმოების ეფექტიანობის და მუშაობის ხარისხის ამაღლებაზე სამეურნეო მექანიზმის ზემოქმედების გაძლიერების შესახებ“.

სამეურნეო მექანიზმის გარდაქმნა აღმოფხვრის როგორც ეკონომიკური, ისე სოციალური ხასიათის ბევრ წინააღმდეგობას...

— და არა მარტო მათ. ამ დადგენილებათა დედაარსი და სულისკვეთება ითვალისწინებს აგრეთვე მუშაობის მოძველებული, ჩვეული მეთოდებისადმი ფსიქოლოგიური მიდრეკილების დაძლევას, გადაწყვეტილებათა შესრულების ბიუროკრატიული ინერციით შეცვლის წინააღმდეგ ბრძოლას.

გარდა ამისა, შემთხვევითი როდია, რომ ხსენებულ დადგენილებებთან თითქმის ერთდროულად მივიღეთ კიდევ ერთი — „იდეოლოგიური, პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობის შემდგომი გაუმჯობესების შესახებ“. პარტია მუდამ ცდილობს კომპლექსურად გადაეჭრას სამეურნეო და იდ

საერთაშორისო ცხოვრება
ტელეფოტის ჩვენებაზე

საბჭოსა და ახალი ამბების საავტორო კორესპონდენტები გვაცნობებენ

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში

გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ შესახებ

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის გადწყვეტილებით 1981 წლის იანვრიდან გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“ გამოიცემა გაზეთ „პრავდის“ ფორმატის რვა გვერდის მოცულობით, ქვირაში ერთი ნომრის პერიოდულობით.

ამასთან დაკავშირებით დაისახა ღონისძიებანი მაღალ იდეურ და მხატვრულ დონეზე გაზეთის გამოცემის უზრუნველყოფის, პროფესიულად, იდეურად და თეორიულად მომზადებული ჟურნალისტებით მისი შემოქმედებითი შემადგენლობის განმტკიცების მიზნით.

საქართველოს მწერალთა კავშირსა და გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქციას დაევალათ განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმონ ისეთ საკითხებს, როგორიც არის ლიტერატურისა და ხელოვნების დარგში კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის პოლიტიკის პროპაგანდა, ბრძოლა საქართველოს მწერალთა მიერ შექმნილი ნაწარმოებების კომუნისტური იდეურობისათვის, ცხოვრებასთან, მშრომელ მასებთან მათი კავშირის განმტკიცება. გაზეთმა რეგულარულად უნდა გააცნოს მკითხველებს რესპუბლიკის მწერალთა კავშირისა და ავტონომიური რეგიონების მწერალთა ორგანიზაციების შემოქმედებითი ორგანიზატორული საქმიანობა, ფართო პოპულარიზაცია გაუწიოს მოძმე რესპუბლიკების მწერალთა საუკეთესო ნაწარმოებებს, აქტიურად შეუწყოს ხელი ლიტერატურული ურთიერთობის განვითარებას. იგი თავის ფურცლებზე უნდა აშუქებდეს და აანალიზებდეს მოვლენებს, ტენდენციებსა და პროცესებს, რომლებიც რესპუბლიკის ჟურნალურ ცხოვრებაში მიმდინარეობს მხატვრული შემოქმედების ყველა დარგში, ამასთან ამკვიდრებდეს სოციალისტური რეალიზმის ხელოვნების რეგოლუციურ და ჰუმანისტურ იდეალებს, ამხილებდეს ბურჟუაზიული კულტურის რეაქციულ არსს.

„ლიტერატურულ-მხატვრული კრიტიკის შესახებ“ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1972 წლის 21 იანვრის დადგენილების შესაბამისად „გაზეთმა უნდა მიაღწიოს მხატვრულ ნაწარმოებთა უფრო დასაბუთებულ და საგნობრივ გარჩევას, აამაღლოს კრიტიკული პუბლიკაციების იდეურ-თეორიული დონე.

რედაქციამ უფრო ფართოდ უნდა მიიზიდოს თანამშრომლობისათვის ავტორთა აქტივი წამყვანი სპეციალისტებისა და კულტურის ოსტატთაგან, გააფართოოს და განამტკიცოს კონტაქტები რესპუბლიკის ყველა შემოქმედებითს კავშირსა და ორგანიზაციასთან, ამასთან გაითვალისწინოს მათი ხელმძღვანელობის მონაწილეობა სარედაქციო კოლეგიის შემადგენლობაში.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა დასახა მთელი რიგი სხვა კონკრეტული ღონისძიებანიც გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ მაღალი იდეურ-პოლიტიკური და მხატვრული დონის ამაღლების, მისი გაფორმების კულტურისა და ბეჭდვის ხარისხის გაუმჯობესებისათვის. (საქართველო).

ᲓᲘᲓᲘ ᲖᲠᲣᲜᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲐᲚᲕᲐ

ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲔᲢᲘᲚᲘᲐ გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ მოცულობის გადიდების შესახებ მნიშვნელოვანი მოვლენაა ჩვენი რესპუბლიკის კულტურულ ცხოვრებაში, ჩვენ კიდევ ერთხელ თვალნათლივ დავრწმუნდით, თუ რა დიდ მზრუნველობას იჩენს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი ქართული საბჭოთა კულტურის აღმავლობისათვის. ახლა, ქაღალდის ნაკლებობის დროს, რესპუბლიკის ხელმძღვანელობამ ყველაფერი იღონა, ეს საკითხი დადებითად რომ გადაწყვეტილიყო. „აცა რომ თქვას, ახალი გაზეთი იშვა.

ესოდენ დიდი ყურადღება განსაკუთრებული პასუხისმგებლობის წინაშე აყენებს „ლიტერატურული საქართველოს“ სარედაქციო კოლეგიას, მთელ ჩვენს შემოქმედებითს კოლექტივს. გაზეთის მოცულობის გაზრდა საშუალებას მოგაცემს უფრო აქტიურად და მიზახსწრაფულად ვიბრძოლოთ ლიტერატურისა და ხელოვნების პარტიულობის, მაღალიდეურობისა და მაღალმხატვრულობისათვის, მხურვალედ დავუჭიროთ მხარი ყოველივე ნიჭიერს, გზა გადავუღობოთ სუსტ, უღიმღამო ნაწარმოებებს, მკითხველს სწორი და სრულყოფილი წარმოდგენა შევუქმნათ თანამედროვე კულტურული ცხოვრების მიმდინარე პროცესებზე.

„ლიტერატურული საქართველო“ უფრო აქტიურად ამოუდგება მხარში რესპუბლიკის პარტიულ ორგანიზაციას ახალი ადამიანის აღზრდისათვის ბრძოლაში, უფრო ღრმად ჩასწვდება თანამედროვეობის საჭირბოროტო, აქტუალურ, საზოგადოებრივ პრობლემებს; დიდი ადგილი დაეთმობა კინოს, თეატრის, მუსიკის, სახვითი ხელოვნების საკითხებს, ღრმა პროფესიული მსჯელობის საგანი გახდება ყოველი ახალი მოვლენა ჩვენს ლიტერატურასა და ხელოვნებაში.

ფართოდ გაშუქდება ახალგაზრდობის შემოქმედება. გაზეთი კვლავაც იზრუნებს მათი ნიჭის გამოვლენის, აღზრდისა და დაოსტატებისათვის.

ცხადია, არ შემოვიფარგლებით მხოლოდ რესპუბლიკის კულტურული ცხოვრების ასახვით. მკითხველი გაეცნობა მოძმე ხალხების, უცხოეთის ლიტერატურასა და ხელოვნებას.

ახალ გაზეთს ახალი წლიდან მიიღებს მკითხველი.

მინდა კიდევ ერთხელ გამოვხატო ქართველი მწერლების, თეატრისა და კინოს, მუსიკის, სახვითი ხელოვნების დარგის მოღვაწეთა, რესპუბლიკის მთელი კულტურის ფრონტის მუშაკთა სიხარული და მათი სახელით გულითადი მადლობა მოვახსენო საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტს ეროვნულ ლიტერატურასა და ხელოვნებაზე ესოდენ დიდი ზრუნვისათვის.

ᲕᲐᲮᲢᲐᲜᲒ ᲯᲔᲚᲘᲫᲘ,
გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ მთავარი რედაქტორი.

ᲓᲘᲓᲘ ᲖᲠᲣᲜᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲐᲚᲕᲐ

ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲔᲢᲘᲚᲘᲐ გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ მოცულობის გადიდების შესახებ მნიშვნელოვანი მოვლენაა ჩვენი რესპუბლიკის კულტურულ ცხოვრებაში, ჩვენ კიდევ ერთხელ თვალნათლივ დავრწმუნდით, თუ რა დიდ მზრუნველობას იჩენს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი ქართული საბჭოთა კულტურის აღმავლობისათვის. ახლა, ქაღალდის ნაკლებობის დროს, რესპუბლიკის ხელმძღვანელობამ ყველაფერი იღონა, ეს საკითხი დადებითად რომ გადაწყვეტილიყო. „აცა რომ თქვას, ახალი გაზეთი იშვა.

ესოდენ დიდი ყურადღება განსაკუთრებული პასუხისმგებლობის წინაშე აყენებს „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქციის დაევალათ განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმონ ისეთ საკითხებს, როგორიც არის ლიტერატურისა და ხელოვნების დარგში კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის პოლიტიკის პროპაგანდა, ბრძოლა საქართველოს მწერალთა მიერ შექმნილი ნაწარმოებების კომუნისტური იდეურობისათვის, ცხოვრებასთან, მშრომელ მასებთან მათი კავშირის განმტკიცება. გაზეთმა რეგულარულად უნდა გააცნოს მკითხველებს რესპუბლიკის მწერალთა კავშირისა და ავტონომიური რეგიონების მწერალთა ორგანიზაციების შემოქმედებითი ორგანიზატორული საქმიანობა, ფართო პოპულარიზაცია გაუწიოს მოძმე რესპუბლიკების მწერალთა საუკეთესო ნაწარმოებებს, აქტიურად შეუწყოს ხელი ლიტერატურული ურთიერთობის განვითარებას. იგი თავის ფურცლებზე უნდა აშუქებდეს და აანალიზებდეს მოვლენებს, ტენდენციებსა და პროცესებს, რომლებიც რესპუბლიკის ჟურნალურ ცხოვრებაში მიმდინარეობს მხატვრული შემოქმედების ყველა დარგში, ამასთან ამკვიდრებდეს სოციალისტური რეალიზმის ხელოვნების რეგოლუციურ და ჰუმანისტურ იდეალებს, ამხილებდეს ბურჟუაზიული კულტურის რეაქციულ არსს.

„ლიტერატურულ-მხატვრული კრიტიკის შესახებ“ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1972 წლის 21 იანვრის დადგენილების შესაბამისად „გაზეთმა უნდა მიაღწიოს მხატვრულ ნაწარმოებთა უფრო დასაბუთებულ და საგნობრივ გარჩევას, აამაღლოს კრიტიკული პუბლიკაციების იდეურ-თეორიული დონე.

რედაქციამ უფრო ფართოდ უნდა მიიზიდოს თანამშრომლობისათვის ავტორთა აქტივი წამყვანი სპეციალისტებისა და კულტურის ოსტატთაგან, გააფართოოს და განამტკიცოს კონტაქტები რესპუბლიკის ყველა შემოქმედებითს კავშირსა და ორგანიზაციასთან, ამასთან გაითვალისწინოს მათი ხელმძღვანელობის მონაწილეობა სარედაქციო კოლეგიის შემადგენლობაში.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა დასახა მთელი რიგი სხვა კონკრეტული ღონისძიებანიც გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ მაღალი იდეურ-პოლიტიკური და მხატვრული დონის ამაღლების, მისი გაფორმების კულტურისა და ბეჭდვის ხარისხის გაუმჯობესებისათვის. (საქართველო).

დავიწყების სამი ათასი წელი

ფრიად მნიშვნელოვანი არქეოლოგიური აღმოჩენა გარეჯის უდაბნოში

ოცი წელია, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის არქეოლოგიური ექსპედიცია კახეთში მუშაობს და ადრე შეუსწავლელი ეს კუთხე ამ ხნის მანძილზე არქეოლოგიურად ერთ-ერთ საოცრათესლად გამოკვლეულ მხარედ იქცა.

მაგრამ მისი განუყოფელი ნაწილი — გარეჯის უდაბნო 1980 წლამდე არქეოლოგიურ რუკაზე თეთრ ლაქად რჩებოდა. ცნობილი იყო მხოლოდ, რომ აქ აღმოჩენილია ბაადამიანების ბანაკი ადგილი ბრძოლების ძვლები, რომელიც მეცნიერებაში უდაბნოპითეკის სახელით შევიდა. ამ აღმოჩენამ გარეჯის უდაბნოს მსოფლიოში გაუთქვა სახელი, ხოლო ეს კუთხე იმ რეგიონში შეიყვანა, სადაც, როგორც ფიქრობენ, მიმდინარეობდა ადამიანის ფიზიკური ჩამოყალიბების პროცესი. ეს იყო და ეს, ამ მხარეში ადამიანის მიერ ათასწლეულების მანძილზე შექმნილი კულტურა იდუმალებით მოცული რჩებოდა, ბარდა საქვეყნოდ ცნობილი კლდეში ნაკვეთი სამონასტრო კომპლექსებისა და შეუდარებელი ციდლის მხატვრობისა, რომლის უძველესი ნიმუშები ადრექრისტიანული ხანით თარიღდება.

გარეჯის უდაბნო მთაგორიანი, ამჟამად თითქმის სრულიად უტყეა, შავმიწანაიდაგით მდიდარი მხარეა. აქა-იქ ხშირად შეხვდებთ მცირედებეტიან ციცა წყაროებსაც.

როგორც ცნობილია, დიდი ხანი არ არის, რაც საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა და რესპუბლიკის მთავრობამ მიიღეს გადაწყვეტილება, რომ ახალი სიცოცხლე შთაბერონ საუკუნეებით მივიწყებულ ამ მხარეს, ქართველ ხალხს სამოქმედო ასპარეზად დაუბრუნონ მდიდარი ნიადაგითა და ჩინებული ჰავით დაჯილდოებული უძველესი შობლიური კუთხე. ამ მიზნით შედგა მისი გასარწყავების პროექტი და დასახა ყოველმხრივ კეთილმოწყობილი დასახლების დაარსების გეგმა.

ამ ახალშენებლობათა ტერიტორიაზე წელს მარტიდან ეხეთის არქეოლოგიურმა ექსპედიციამ ფართო საძებრეგრო სამუშაოები გასწია იმისათვის, რომ გამოვლინდა და მოსალოდნელი საფრთხისაგან დაეცვა არქეოლოგიური ძეგლები, რომელთა არსებობა ამ მეცნიერულად სრულიად შეუსწავლელ მხარეში მხოლოდ სავარაუდო იყო. წინასწარ ვიტყვით: **აღმოჩენებმა ყოველგარ მოლოდინს გადააჭარბა — გარეჯის უდაბნოში უძველესი, მაღალგანვითარებული ცივილიზაცია აღმოჩნდა.**

მრავალწლიანის ხეობის სამ პუნქტში დადგინდა ქვის ხანის ადამიანის ნასადგომარის არსებობა. ქვის ხანის იარაღები დიდი რაოდენობით ეიპოვეთ დავით გარეჯის „ლავრის" გამოქვაბულების აღმოსავლეთითაც, ბაიდოს კალოს მთაზე. ქვის ხანის მაძიებელმა რაზმმა დავით გარეჯის უდაბნოს მხოლოდ მცირე ტერიტორია მოიხილა — შემდგომში აქ სამუშაოები უფრო გაფართოვდება.

უდაბნოს სარწყავი სისტემის ქვიბავი არხი, მრავალწლიანი ხეობით რომ მოედინება, ზაზად გადადის ყორღანულ ველზე, რომელიც ორასამდე სხვადასხვა ზომის ქვაყრილიან სამარხს მოიცავს. ერთი დაზიანებული სამარხის ბოლოს ამოღებული ოთხკუთხა ქამრა აქვს ჯაუფს. ოთხკუთხა ბრინჯაოს ხანების ეპოქიდან დავით გარეჯის „ლავრის" გამოქვაბულების აღმოსავლეთითაც, ბაიდოს ალოს მთაზე. ქვის ხანის მაძიებელმა რაზმმა დავით გარეჯის უდაბნოს მხოლოდ მცირე ტერიტორია მოიხილა — შემდგომში აქ სამუშაოები უფრო გაფართოვდება.

ერთ-ერთი სამარხი ასე გამოიყურება: 40-მეტრიანი დიამეტრის მიწაყრილს გარს ოქროს დიდი ქვებისაგან შედგენილი წრე, მის ირგვლივ კი დაგებულია წვრილი რიყის ქვა. სამარხის ცენტრალური ნაწილში აღმოჩნდა უშველებელი ქვაყრილი, რომლის აღების შემდეგ დავინახეთ დიდი ბრტყელი ლოდების ორი ფენა. ამ ლოდებით, რომლებსაც მომრგვალებული გვერდები აქვს სამარხი ორმო იყო გადახურული. ისინი, ჩანს ჩრდილოეთით მდებარე მთიდან მოუგორებია ათ. ადამიანი, ზოგიერთ ადგილას ოთხ ფენად. ეს ადამიანები ალბათ ერთ ოჯახს ეკუთვნოდნენ. ეს ადამიანები ალბათ ერთ ოჯახს ეკუთვნოდნენ. ეს ადამიანები ალბათ ერთ ოჯახს ეკუთვნოდნენ.

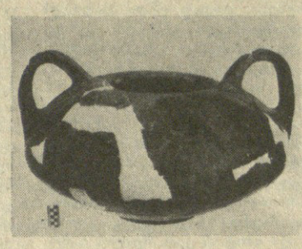

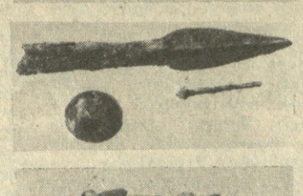

მარხის მიხედვით სამაროვანი, წინასწარი ვარაუდით, შეიძლება შეა ბრინჯაოს ხანის ეპოქით წოდებულ ბრწყინვალე თრიალეთურ კულტურას მივაკუთვნოთ, რაც იმაზე მიანიშნებს, რომ ეს მხარეც ამ მაღალგანვითარებული კულტურის არეალში შეიძლება მოექცეს.

უდიდესი მნიშვნელობა აქვს უშუალოდ სამონასტრო კომპლექსის ტერიტორიაზე, ჩიჩხატურას კოშკის ჩრდილოეთით, მთის ფერდზე ყორღანული ველის აღმოჩენას. ასევე უადრესად მნიშვნელოვანია უდაბნოს შენებიერი დასახლებისა და მის მიმდებარე ვაკეზე მოძიებული მრავალი ყორღანი.

როგორც კონსტრუქციულად, ისე ქრონოლოგიურად ეს სამარხები განსხვავდება ერთმანეთისაგან. ჩრდილოეთით მდებარე ყორღანების ჯგუფს ოთხკუთხა ქამრა აქვს და გვიანი ბრინჯაოს ხანით თარიღდება, სამხრეთით მდებარე ყორღანთა ჯგუფს კი მოგრძო სამარხი ორმოები, რომლებისთვისაც ფორმის ფორმა მიუცია. მათ უმრავლესობაში ურმებიც აღმოჩნდა.

ერთ-ერთი სამარხი ასე გამოიყურება: 40-მეტრიანი დიამეტრის მიწაყრილს გარს ოქროს დიდი ქვებისაგან შედგენილი წრე, მის ირგვლივ კი დაგებულია წვრილი რიყის ქვა. სამარხის ცენტრალური ნაწილში აღმოჩნდა უშველებელი ქვაყრილი, რომლის აღების შემდეგ დავინახეთ დიდი ბრტყელი ლოდების ორი ფენა. ამ ლოდებით, რომლებსაც მომრგვალებული გვერდები აქვს სამარხი ორმო იყო გადახურული. ისინი, ჩანს ჩრდილოეთით მდებარე მთიდან მოუგორებია ათ. ადამიანი, ზოგიერთ ადგილას ოთხ ფენად. ეს ადამიანები ალბათ ერთ ოჯახს ეკუთვნოდნენ. ეს ადამიანები ალბათ ერთ ოჯახს ეკუთვნოდნენ.

სამარხი, იქ აღმოჩენილი მასალის მიხედვით, შუა და გვიანი ბრინჯაოს ხანების გარდამავალ ეტაპს უნდა მოვაკუთვნოთ. მისი თარიღი ძველი წელთაღრიცხვის II ათასწლეულის შუახანებით განისაზღვრება.

მეტად საინტერესოა სამარხში აღმოჩენილი შუბისპირი. იგი ყველაზე არქაულია იორ-ალაზნის აუზის ტერიტორიაზე დღემდე აღმოჩენილ ძველი წელთაღრიცხვის II ათასწლეულის მეორე ნახევრით დათარიღებულ შუბისპირებს შორის და მათი ერთადერთი პროტოტიპია.

არქეოლოგიური ექსპედიციის აღმოჩენებიდან გარეჯის უდაბნოში ყველაზე მნიშვნელოვანი მაინც ძველი წელთაღრიცხვის II ათასწლეულის მეორე ნახევრის, ესე იგი დაახლოებით სამი ან სამ-ნახევარი ათასი წლის წინანდელი კოლოსალური ზომის ნამოსახლარების გამოვლენაა. აქ, როგორც მრავალწლიის ხეობაში, ისე მის შენაკადებში, უდაბნოს ვილის გარშემო მთა-გორებზე და ივრის მარჯვენა სანაპიროზე მრავალი ნამოსახლარი აღმოჩნდა. ზოგი მათგანი ძლიერ დაზიანებულია. მაგალითად, დოდოს რქის ფეოდალური ხანის კოშკი უშუალოდ ბრინჯაოს ხანის ნამოსახლარზე დგას. უფრო მძიმე მდგომარეობაშია ნამოსახლარი დისციის მთაზე.

ეს დღემდე გადარჩენილი ძეგლები სასწრაფო შესწავლას მოითხოვს, ვინაიდან მომდინარე ახალშენებლობები მათ აოცილებლად დაიზიანებს. ჯერ ახლაც მათ გამოუსწორებელ ზიანს აყენებს ზოგი მეზობელი მოსახლე, რომელიც სამშენებლო ქვის ძიებაში ექსკავატორით აბრეხენს ამ ნამოსახლართა ზედაპირს და თუმცა საგარეჯოს რაიონის ხელმძღვანელობა თავგამოდებით ცდილობს დაიცვას ყველა ძეგლი, რაიონის ძალებით ეს მაინც ვერ მოხერხდება. საქმეს ხელი იმ ორგანოებმა უნდა მოჰკიდონ, ვისაც ძეგლთა დაცვა და პატრონობა ხელეწოდება.

დისციის, დოდოს რქის, ნატახტრის, ჩამძვრალი ხვეის, ივრის მარჯვენა ნაპირისა და უდაბნოში გამოვლენილი სხვა ნამოსახლარები სიფრძე-სიგანით ზოგჯერ რამდენიმე ასეულ მეტრს აღემატება. ეს ნამოსახლარები, ჩვეულებრივ, კარგად დაცულ ადგილებში არის გამართული და ყველა მხრიდან ღრმა ხვეით, ხელოვნური ტერასებით, ყრილებითა და გალავნით არის შემოსაზღვრული-გამაგრებული. ცენტრალური სამოსახლო კი ციტადელად ქცეულა. იგი, თითქმის ყოველთვის, გამოყოფილია დანარჩენი დასახლებისაგან, ყველაზე მაღალ ადგილზეა წამომართული და გარს ზღუდე უვლის, რომლის საძირკვლი დიდი ლოდებით არის ნაგები.

ექსპედიციამ დაცემულ ვაეზე, ოდაბნოს საბჭოთა მეურნეობის კალოებთან მიაკვლია ანტიკური ხანის შენობათა ნაშთსა და სამაროვანს, რომლებიც ნიშანდობლივია იორ-ალაზნის აუზისათვის. ანტიკური ხანის შემდეგ აქ თითქოს ადამიანის ცხოვრების კვალი ქრება და მხოლოდ ადრეული შუა საუკუნეებში, უკვე გაუდაბურებულ მხარეში ოაზისების მსგავსად ჩნდება სამონასტრო კომპლექსები.

რა მოხდა? რამ აიძულა გამრჯე ქართველი კაცის წინაპარი მიეტოვებინა ეს უმდიდრესი მხარე? თანაც მიეტოვებინა ისე, რომ თითქმის ორი ათასი წლის განმავლობაში ვეღარ დაბრუნებულიყო? ამ და კიდევ მრავალ სხვა კითხვაზე პასუხს, იმედია, მხარის საფუძვლიანი არქეოლოგიური შესწავლა მოგვცემს.

ამჟამად ეხეთის არქეოლოგიურმა ექსპედიციამ დავით გარეჯის უდაბნოს მხოლოდ ის კუთხე მოიხილა, სადაც სარწყავი სისტემისა და საცხოვრებელი კომპლექსის მშენებლობის ბამო სასწრაფო არქეოლოგიური სამუშაოები იყო შესასრულებელი. სავალი სამუშაოთა პირველი ციკლი ივლისში დამთავრდა, ექსპედიციამ მუშაობა ამ დღეებში განაახლა. ყველა-ძიების გაფართოება მრავალ საინტერესო აღმოჩენას გვპირდება, ვინაიდან **გარეჯის უდაბნო ანტიკური ხანის კარგად შემონახული არქეოლოგიური ძეგლების თვალუწვდენელი ცისქვეშა მუზეუმია.**

ახლა საგარეჯოს რაიონული ხელმძღვანელობის ინიციატივით მზადდება ამ მხარის წარსულის მუდმივი ექსპოზიცია.

დასასრულ, არ შეიძლება ამ წერილში მადლობით არ მოვიხსენიოთ საგარეჯოს პარტიის რაიკომის პირველი მდივანი მ. მეზრეშვილი, რომლის გულმხურვალე მხარდაჭერამ, ენთუზიაზმმა და ინიციატივამ დიდად შეუწყო ხელი ექსპედიციის წარმატებას. უსაზღვრო გატაცებითა და რუდუნებით მუშაობდა ჩვენი ექსპედიციის ყველა წევრი და ეს ბუნებრივია, რადგან უდავოა, რომ გარეჯის მიწა ჩვენი წინაპრების შრომითა და ბრძოლით აღსავსე წარსულის კიდევ არაერთ წყვდიადით მოსილ ფურცელს მოიფენს შუქს.

ა. ფიცხელაური,

ეხეთის არქეოლოგიური ექსპედიციის ხელმძღვანელი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი.

სურათებზე: გარეჯის უდაბნოში აღმოჩენილი ბრინჯაოს ნაკეთობანი და თიხის ჭურჭელი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პრემიერლიგის ნახევარფინალური მაჩოები FIDE 75 YEARS UNA SUMUS

ერეკლეს ბიბლიოთეკა

5:3

სპორტის სასახლის სარბიელზე

ამ დღეებში თბილისის სპორტის სასახლე ერთდროულად ორ დიდ შეჯიბრებას მასპინძლობს — ხელბურთელთა საკავშირო თასის გათამაშების პარალელურად აქ მიმდინარეობს სსრ კავშირის 1980 წლის ჩემპიონატი ჯგუფურ ვარჯიშში და სსრ კავშირის თასის გათამაშება მხატვრული ტანვარჯიშის ცალკეულ სახეობებში.

გუშინ, ტანმოვარჯიშეთა ასპარეზობის საზეიმო გახსნის შემდეგ, სარბიელი ჯგუფურ ვარჯიშში მონაწილე სპორტსმენებს დაეთმოთ. ჩემპიონობისათვის შვიდი რესპუბლიკის, აგრეთვე მოსკოვის, ლენინგრადისა და სსრ კავშირის ნაკრები გუნდები იბრძვიან. პირველ დღეს საუკეთესო შედეგები აჩვენეს რსფსრ-ს (18,55 ქულა), სსრ კავშირისა (18,5) და საქართველოს ნაკრების (18,45) წევრებმა. ამ სახეობაში ჩვენი რესპუბლიკის ღირსებას იცავენ ნ. ბურძგლა, თ. საკაკშვილი, მ. გუნია, ქ. კუჭავა, ნ. ფოცხიშვილი და ნ. ჭაკუასელი.

გუშინვე შეჯიბრებაში ჩაებნენ სსრ კავშირის თასის გათამაშებაში მონაწილე სპორტსმენები. ისინი ძალებს სახტუნაოთი და რგოლით ვარჯიშში ცდიდნენ. დაწინაურდნენ მოსკოველი ი. დეკინა (19,6), ბელორუსელი ი. ლისოვსკაია (19,15) და რსფსრ-ს წარმომადგენელი ვ. ტომასი — 19,05. საქართველოს ტანმოვარჯიშეთაგან საუკეთესო შედეგები აჩვენეს ი. ქემჩუეინამ (18,5) და მ. ნადიბაიძემ — 18,4. ისინი შესაბამისად VII და VIII ადგილებზე იმყოფებიან. ი. დერიუგინა, რომელიც ტრამვის შემდეგ გამოდის, ჯერჯერობით X ადგილზეა — 18,2.

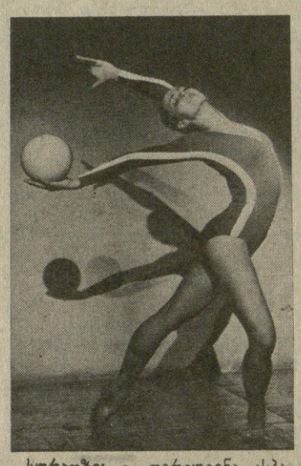

სურათზე: ი. დერიუგინა ასპარეზობისას.

ა. საკაკოვის ფოტო.

სატურნირო ორბიტა

ფეხბურთი. ჩვენი ქვეყნის ოთხ ქალაქში გაიმართა საბჭოთა კავშირის ორმოცდაშესამე ჩემპიონატის 23-ე ტურის მატჩები. კარსნოდარში ადგილობრივმა „უუბანმა" მიიღო მოსკოვის „ტორპედო" და დაამარცხა 1:0. ერევანში „არარატმა" მოუგო როსტოვის „სკა"-ს — 2:1. მინსკის „დინამომ" მინსკში სძლია მოსკოვის „ლოკომოტივს" — 2:1, ხოლო ტაშკენტის „პახტაკორმა" საკუთარ მოედანზე დათმო მატჩი ოდესის „ჩერნომორეცთან" 0:1.

გუშინ, თბილისის ვ. ი. ლენინის სახელობის „დინამოს" სტადიონზე გაიმართა მორიგი კალენდარული მატჩი სსრ კავშირის პირველობაზე ფეხბურთში თბილისის „დინამოსა" და ლვოვის „კარპატის" სათადარიგო შემადგენლობათა შორის. მატჩი დამთავრდა ანგარიშით 3:0 დინამოელთა სასარგებლოდ.

გოლები გაიტანეს — ხიზანიშვილმა (25 წუთი), მეშკოვმა (54) და ყვანიამ (62).

ველოსიპედი. „ტურ დე ლავენირის" მეათე ეტაპზე გამარჯვება კვლავ გორკელმა სპორტსმენმა იური ბარინოვმა იზეიმა. ამჯერად მან 117 კილომეტრიანი ტრასა 2.37,19-ში გაიარა. გამარჯვებულს შვიდი წამით ჩამორჩენენ ტარტუელი რიიხო სუუნი და იტალიელი ფილიპ პერსანტი.

ლიდერის მიასური კვლავინდებურად კოლუმბიელ ალფონსო ფლორესს აცვია. მას ფეხდაფეხ მიჰყვებიან როსტოველი იური კაშირინი და კუიბიშეველი სერგეი სუხორუჩენკოვი.

იური ბარინოვი საერთო ჩათვლაში მეექვსეა, ხოლო კუიბიშველი რამაზან გალიაღეტდინოვი — მეშვიდე.

ჰანდბალი. ტილბურგში (ჰოლანდია) დაიწყო დიდოსტატთა დიდი ტრადიციული საერთაშორისო ტურნირი, რომლის 12 მონაწილეთა შორის არიან მსოფლიოს ჩემპიონი ა. კარპოვი, მსოფლიოს ექს-ჩემპიონები მ. ტალი და ბ. სპასკი, მსოფლიო პირველობის პრეტენდენტთა ფინალური მატჩის მონაწილე რ. პიუბნერი (გფრ), ბ. ლარსენი (დანია) და ლ. პორტიში (უნგრეთი).

პირველ ტურში მსოფლიოს ჩემპიონი ა. კარპოვი შავებით ეთამაშა ჰოლანდიელ სოსონკს. პარტია ყაიმით დამთავრდა. ასევე ყაიმით დამთავრეს პარტიები ანდერსონმა (შვეიცია) და რიბლმა (უნგრეთი), პორტმა (ჩეხოსლოვაკია) და ტიმმანმა (ჰოლანდია), ტალმა (სსრკ) და ლარსენმა (დანია).

სპასკმა და პიუბნერმა პარტია გადადეს, სადაც ექს-ჩემპიონს უკეთესი პოზიცია აქვს.

პირველ ტურში ერთადერთი მოგება აღინიშნა: პორტიშმა სძლია კავალეს (აშშ).

რედაქტორი

გ. ბედინეიშვილი.

ტელევიზია

21 სექტემბერი

პირველი პროგრამა: 09.00 — „ვერემია" (მ.), 09.40 — „ცეროდენას ეკრანი", 10.00 — „ბელეკურსელთათვის — ქართული ენა და ლიტერატურა (ფ.), 10.30 — „კინოფფშა", 11.00 — „საშეურნეო მექანიზმი" სიახლენი, პრობლემები (ფ. განმეორებით), 11.45 — კინონარკვევი, 12.00 „ჯანმრთელობა" სამეცნიერო-პოპულარული პროგრამა (მ.), 12.45 — საბავშვო ოპერა „ბრიყვი წრეწუნა". 13.35 — „კინოს მოყვარულთათვის", 15.05 — „ვესტნიკი" (ფ.), 15.30—„ხალხური მუსიკის მოამაგე" — კლარა კიდერაშვილი (ფ.), 16.10 — „ფლეს ტყის მუშაკის დღეა" (ფ.), 16.45 — ესტონეთის ტელევიზიის პროგრამა, 19.00 — სსრ კავშირის პირველობა ფეხბურთში თბილისის „დინამო" — ლვოვის „კარპატი". რეპორტაჟი თბილისის ვ. ი. ლენინის სახელობის „დინამოს" სტადიონიდან. შესვენების დროს — კინონარკვევი, 20.45 — „ბოამბე" (ფ.), 21.15 — სსრ კავშირის პირველობა ფეხბურთში: მოსკოვის „დინამო" — ცსკა. მეორე ტაიმი. რეპორტაჟი მოსკოვიდან, 22.00 — „ვერემია" (ფ.), 22.35 — სსრ კავშირის თასზე მბაგავრული ტანვარჯიში (ვიდეოჩანაწერი), 23.05 — „ბასგროლების წინ". ქუთაისის თეატრი (ფ.), 23.15 — „ეარავს საბჭოთა კავშირის აკადემიური დიდი თეატრის კამერული ორკესტრი (ფ.).

მეორე პროგრამით: 20.35 — მულტიპლიკაციური ფილმი, 21.00 — მხატვრული ფილმი „ჭანჭროები". პირველი და მეორე სერია, 23.05 — „კონცერტი.

თეატრი

21 სექტემბერი

აბაშიძის სახელობის მუსიკალური კომედიის — ბურატინო (დღისით, 12 ს.). ვ. ფოლი და სიდელნი (საღამოს 8 ს.); **მოზარდ მაყურებლთა ქართული — ვიქტორ ანანიანი ბენლელი** (დღისით, 12 ს.), **რდვეეა** (საღამოს, 6 ს.).

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილება, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ქართული სამეცნიერო ენციკლოპედიის მთავარი სამეცნიერო redakcia, საქართველოს ისტორიკოსთა საზოგადოება ღრმა მწუხარებით იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

ნოდარ თადეოზის ძე ნაკაშიძე

და სამძიმარს უცხადებენ განსვენებულის ოჯახს.

„დინამო" რუბიკონის წინ

● აღზევება ● ფეხბურთს მარტო სიხარული არ მოაქვს ● კრიზისი, გამოხატული შინაური კონფლიქტით ● საჭირო იყო ექსპერიმენტი? ● დასაყენისი მუდამ ძნელია ● ნუ ვიძინებით სულსწრაფი ● უკეთესი დღეების მოლოდინში

თბილისს „დინამოს" ამჟამინდელმა კრიზისმა ისეთივე მძაფრი რეაქცია გამოიწვია, როგორც ბოლო ოთხი წლის ტრიუმფმა. რა თქმა უნდა, ეს რეაქცია დიამეტრულად საპირისპიროა. არასოდეს არ ყოფილა სხვაობა ასეთი მკვეთრი და თვალსაჩინო. თავად განსაჯეთ: 1976 წელი „დინამომ" დაიწყო როგორც პოტენციურად ძლიერმა, მაგრამ სატურნირო მდგომარეობის თვალსაზრისით საკმაოდ დაქვეითებულმა გუნდმა. იმ დროისათვის კოლექტივმა ყველა მიგვაჩვია აზრს, რომ იგი მარათონული ტურნირებისათვის მზად არ არის, რომ განწყობილების გუნდია, არ ემორჩილება საფეხბურთო ლოგიკას, თამამს მეტ წილად აგებს იმპროვიზაციაზე, არ ჰყოფნის გადამწყვეტ მომენტში ნებისყოფა და შემართება.

მაგრამ ფეხბურთში ყველაზე უკეთ ჩახედული სპეციალისტები და გულშემატკივრებიც არ კარგავდნენ იმედს, რომ გუნდი დაიბრუნებდა დროებით შეელახულ ავტორიტეტს. ამავე დროს, თვით ყველანაზე ოპტიმისტურად განწყობილნიც კი ფიქრობდნენ, რომ რესტავრაციას გარკვეული დრო დასჭირდებოდა, ყოველ შემთხვევაში, ერთ საფეხბურთო სეზონზე მეტი.

1976 წელმა, ყველასათვის მოულოდნელად, ახალი შთამბეჭდავი ფურცელი ჩაწერა ქართული ფეხბურთის ისტორიაში. „დინამომ" სამჯერ დაამტკიცა, რომ აქვს პრეტენზია იყოს საბჭოთა ფეხბურთის ერთ-ერთი ლიდერთაგანი. ბრინჯაოს მედლები ქვეყნის საგაზაფხულო და საშემოდგომო ჩემპიონატებში მეკვირმეტ-ყველურად ღაღადებდა ამის შესახებ. ურწმუნო თომებს, რომლებსაც ვერა და ვერ დაეჯერებინათ გუნდის ფენიქსისებრ აღზევება, მართლაც ცივი წყალი გადასხა „დინამოს" მიერ მოპოვებულმა საკავშირო თასმა. ეს იყო კოლექტივის, მისი ხელმძღვანელობის, მხარდამჭერების, გულშემატკივრების სრული და უდავო გამარჯვება. წარმატებამ მუშტივით შეკრა ის სამყარო, რომელსაც საფეხბურთო ცხოვრებას ვეძახით: გუნდი, მაყურებელი, საზოგადოება. დაიწყო „დინამოს" ოქროს ხანა. გამარჯვებები პერმანენტურად მოჩანდა და შესაბამისად იზრდებოდა ჩვენი გუნდის ავტორიტეტი მთელ კავშირში. თბილისელთა კოლექტივი საკავშირო სპორტული პრესის ნებიერად იქცა. „დინამო" უცხოეთშიც თამამად მიადგა ჭიბკარს, რომლის იქითაც ევროპის საფეხბურთო ელიტის სამფლობელო იყო. ახმაურდა უცხოეთის პრესაც. არ ვიცი, მიუღია თუ არა „დინამოს" იმდენი კომპლიმენტი მთელი თავისი ხანგრძლივი ისტორიის მანძილზე, რამდენიც ბოლო ოთხი წლის მანძილზე მიიღო. ეს იყო გუნდი, რომელიც დამარცხების დროსაც არ კარგავდა საკუთარი ძალისა და შესაძლებლობების რწმენას. იგი ალმა ადიოდა და მარცხიც კი მის გულშემატკივრებს გუნდის ულოსმოსაოქმელ შესანენებად მიანდოდა. გამარჯვებები, ერთი შეხედვით, რადგან ინერცია აღებული იყო, თითქოს თავისთავად მოდიოდა, მაგრამ ეს — მხოლოდ ერთი შეხედვით. სინამდვილეში წარმატებები მოვიდა ნაყოფიერი წვრთნა-ვარჯიშის, მტკიცე რეჟიმის, საერთოდ ჯანსაღი ფსიქოლოგიური ატმოსფეროს წყალობით, რასაც ადრე „დინამო" მიაღწევდაინც ვერ დაიკვეხნდა. და აი, აქ განსაკუთრებით გამოიკვეთა „დინამოს" უფროსი მწვრთნელის ნოდარ ახალაკაცის ორგანიზატორული და პროფესიული თვისებები, როგორც თანამედროვე სპეციალისტისა, რომელიც შემოქმედებითად ითვისებს წინამორბედთა გამოცდილებას და, თუ შეიძლება ასე ითქვას, ორგანულად ამყნობს მომავლის საფეხბურთოს ელემენტებს. ასევე, ეფექტიანად ეფარებოდა ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას, ეს ორი ფენომენი ერთ-ერთ ადგილას.

COMUNISTI ИНДЕКС 66434 უე 02405 საქართველოს კპ ცკ-ის გამომცემლობის სტამბა, 380096, თბილისი-96, ლენინის ქ. 14. ბიუდჯეტა ოფსეტური ფურცელი საგაზეთო კორპუსი, ზოშარაულის 29.